Cena 60 gr. Цана 60 гр.

NIWA
Organ Z.G. Białoruskiego
Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Ніва

Орган
ГП беларускага
грамадска культурнага таварыства

№ 45 (141) БЕЛАСТОК, 9 ЛІСТАПАДА 1958 года ГОД III

II-гі Пленум ГП БГ-КТ

Старшыня ГП БГ-КТ У. Станкевіч чытае даклад.

Фота — А. А.

2 лістапада адбыўся Пленум Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Беластоку.

З дакладам выступіў старшыня Галоўнага Праўлення БГ-КТ Уладзімір Станкевіч.

Ва ўступе старшыня Станкевіч падкрэсліў важнасць моманту, у які адбываецца Пленум — у часе перадз'ездаўскай кампаніі за дастойную сустрэчу III-га З'езду Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі.

— Мы павінны, — звяртаецца да ўдзельнікаў Пленума сябра Станкевіч, — як найшырэй ахопліваць палітычнай і ідэйнай працай усё беларускае насельніцтва. Умацоўваючы нашу культурна - асветную і выхаваўчую дзейнасць, мы павінны наблізіць беларускае насельніцтва да партыі, да народнай улады і актыўна ўключыць яго ў рэалізацыю актуальных заданняў, якія паставіў усяму народу XII-ты Пленум ЦК ПАРП. Дзеля гэтага трэба, каб усе нашыя праўленні аддзелаў БГ-КТ утварылі групы агітатараў пасярод партыйнага і беспартыйнага актыву. Падставай іх дзейнасці павінны быць дакументы XII-га Пленума Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі. Палітычная актывізацыя дзейнасці нашага таварыства створыць як найбольш спрыяльныя ўмовы для таго, каб нашае таварыства змагло пазбыцца ўсіх слабасцей, памылак і недахопаў, якія выступаюць у нашай дзейнасці.

Сябра Станкевіч звяртае ўвагу на вялікі юбілей беларускага народа — 40-годдзе Савецкай Беларусі, які таксама і мы павінны належна адзначыць, а таксама на папулярызацыю традыцый КПЗБ у сувязі з 40 гадавінай утварэння КПП.

Затым сябра Станкевіч пачынае характарызаваць актуальную працу Галоўнага Праўлення:

— У новавыбранае на апошнім з'ездзе Галоўнае Праўленне БГ-КТ увайшлі актывісты, якія ў працы з'езду прымалі вельмі актыўны ўдзел па крытычнай ацэнцы дзейнасці папярэдняга ГП. Іх крытычныя заўвагі былі правільнымі, правільнымі былі таксама іх прапановы адносна змены напрамку, форм і метадаў далейшай дзейнасці БГ-КТ. Аб гэтым яскрава сведчыць прынятая з'ездам ідэйна - праграмная дэкларацыя, якая павінна была стаць указальнікам далейшага шляху і такою яна сапраўды можа з'яўляцца, калі б толькі ў яе стваральнікаў была ахвота крочыць гэтым шляхам. А вось менавіта гэтага ў нас чамусьці не хапае.

У далейшым дакладчык засцерагае, што, мабыць, ацэнка сітуацыі ў таварыстве не будзе поўнай і вычарпальнай таму, што праўленні аддзелаў БГ-КТ нават не паклапаціліся прыслаць Прэзідыуму ГП адпаведных матэрыялаў, якія дапамаглі б глянуць глыбей у справы аддзелаў і дакладна азнаёміцца з іх сітуацыяй. Дакладчык робіць наступныя вывады аб дзейнасці аддзелаў БГ-КТ:

Большасць аддзелаў не здолела прыцягнуць да дзейнасці шырэйшага актыву. Найчасцей праца аддзелаў апіраецца выключна на штатных сакратарах, якія, зразумела, калі б нават і былі ініцыятыўнымі, самі не могуць шмат зрабіць. Старшыні аддзелаў пераважна перагружаны прафесіянальнай працай і грамадскімі абавязкамі па-за таварыствам; не кіруюць фактычна працай аддзела і не экзеквуюць выканання ўскладзеных на членаў праўлення аддзела абавязкаў. Не ўсе аддзелы маюць апрацаваныя планы сваёй дзейнасці, а калі гэтыя планы і апрацаваны, дык яны найчасцей нежыццёвыя, неканкрэтныя, непрадуманыя і нерэальныя. Няма кантролю рэалізацыі існуючых планаў дзейнасці. Аддзелы БГ-КТ не разумеюць вялікай ролі органа таварыства, «Нівы». Распаўсюджванне тыднёвіка пушчана на самацёк, не робіцца аналіз попыту на газету, не праводзіцца ў шырокім маштабе вярбоўкі новых падпісчыкаў, а таксама вярбоўкі новых членаў таварыства.

Далей Уладзімір Станкевіч сцвярджае:

— Калі мы хочам, каб праца аддзелаў БГ-КТ узнялася на вышэйшы ўзровень, каб дала яна плённыя вынікі, неабходным з'яўляецца актыўнае ўключэнне членаў праўленняў аддзелаў і асабліва членаў Галоўнага Праўлення ў дзейнасць беларускага таварыства.

У дакладзе асаблівая ўвага звяртаецца на недастатковае зацікаўленне жыццём і працай беларускіх настаўнікаў, якія маглі б шмат дапамагчы ў пашырэнні ўплываў таварыства на вёсцы, у інтэлігенцкім асяроддзі і г. д. Належна не ацэньваецца і той факт, што арганізатарамі гурткоў мастацкай самадзейнасці ў вёсцы з'яўляюцца перш за ўсё настаўнікі.

— Немалую ролю ў пашырэнні беларускай культуры ў вясковым асяроддзі адыгрывае беларускае друкаванае слова — беларускія кніжкі і часопісы. Мы мала займаемся прапагандаю беларускай літаратуры на базе грамадскіх бібліятэк. У большасці выпадкаў аддзелы БГ-КТ не ведаюць ані тэматыкі, ані ліку беларускіх кніжак у бібліятэках, не цікавяцца ўзроўнем папулярнасці іх.

У абмяркоўцы дагэтулешняй працы рэдакцыі «Нівы» дакладчык сцвярджае:

— «Ніва» не адлюстроўвала па-сапраўднаму становішча беларускага таварыства, за мала пісала пра беларускія гарадскія асяроддзі, пра жыццё рабочага класа. У сваю чаргу таварыства не клапацілася аб тым, каб гэтае адлюстроўванне знайшлося на старонках тыднёвіка.

У часе пасяджэння II Пленума. *Фота — А. А.*

Прэзідыум II Пленума БГ-КТ. *Фота — А. А.*

Затрымліваючыся над гаспадарчай дзейнасцю беларускага таварыства, старшыня падкрэсліў:

— Між іншым, таварыства павінна інспіраваць і актывізаваць беларускае насельніцтва да арганізавання ўсякага роду вытворчых кааператываў у рамках існуючага заканадаўства Польскай Народнай Рэспублікі. Калі ў даным кааператыве 50 працэнтаў працаўнікоў будзе з'яўляцца членамі таварыства, дык тады нашае таварыства мае рашаючы ўплыў у дзейнасці фірмы. Органы таварыства павінны ўсебакова цікавіцца жыццём у вёсцы і ў горадзе. Неабходна нявязаць цеснае супрацоўніцтва з Лігай Жанчын. Культурны ўзровень насельніцтва беларускіх вёсак цесна звязаны са знешнім выглядам вуліцы, панадворку, хаты і асабістай гігіенай кожнага чалавека. Таму трэба прапагандаваць дзейнасць Чырвонага Крыжа, які знаёміць насельніцтва з санітарнымі справамі дзеля паляпшэння стану здароўя і культуры. Праца таварыства з бацькоўскімі школьнымі камітэтамі і бацькамі павінна дапамагаць настаўнікам у выхаванні дзяцей у свядомых грамадзян Польшчы, любячых сваю родную беларускую мову і культуру. Неабходна выкарыстаць усе існуючыя школьныя арганізацыі ў напрамку выхавання беларускай моладзі згодна з духам інтэрнацыяналізма. Асаблівую ўвагу членам нашага таварыства трэба звярнуць на грамадскія і гаспадарчыя справы. Заданне нашых членаў — усімі сіламі дапамагаць грамадскім радам нарадовым у рэалізацыі ўрадавых пастаноў, а ў гаспадарчай галіне дапамагаць у ліквідацыі адсталасці і некультурнасці па сельскай гаспадарцы і ў штодзённым жыцці.

Пасля даклада распачалася дыскусія.

Адным з цікавейшых галасоў у дыскусіі над дакладам старшыні Станкевіча было выступленне сябра Сайноты з Дубровы. Ён затрымаўся над праблемай аператыўнага кіраўніцтва ўсім таварыствам з боку Галоўнага Праўлення. Указаў на вялікую патрэбу аднавіць выдаванне інфармацыйна - праграмнага бюлетэня БГ-КТ на польскай мове, што выклікала б таксама большае зацікаўленне з боку польскага грамадства дзейнасцю нашага таварыства.

Сябра Уладзімір Карпенюк з Баброўнікаў (Беластоцкі павет) гаварыў пра вялікі недахоп разнастайнай беларускай літаратуры ў грамадскіх бібліятэках.

На трыбуне актывіст БГ-КТ з Ольштыншчыны сябра Берніковіч. Ён гаворыць пра вельмі актуальную справу пашырэння дзейнасці таварыства на тэрыторыі заходніх і паўночных ваяводстваў.

Вельмі многія дыскутанты выступалі за пашырэнне і ўмацаванне прадмета беларускай мовы ў школах, за выкладанне элементаў гісторыі Беларусі.

У далейшым выступаў сакратар Камісіі па справах нацыянальных меншасцяў пры ЦК ПАРП Аляксандр Слаў.

У сваім выступленні гаварыў пра нацыянальную палітыку Партыі, якая прыкладае ўсе намаганні дзеля ўсебаковага развіцця ўсіх нацыянальных меншасцяў у Польшчы. Партыі ёсць чужы нацыяналізм. Польская Аб'яднаная Рабочая партыя стварае ўсе ўмовы для развіцця, між іншым, і беларускай нацыянальнай меншасці і рашуча выступае супроць усякіх спроб дыскрымінацыі.

Гаворачы пра працу «Нівы» тав. Слаў сказаў, што тыднёвік «Ніва» павінен быць сялянскай газетай — трэба цікавіцца ў першую чаргу, жыццём і справамі беларускай вёскі.

Партыя хоча рэалізаваць сваю палітыку сярод нацыянальных груп на мовах гэтых нацый, — закончыў сваё выступленне тав. Слаў.

У далейшым выступае сябра Кастусь Майсеня. Ён ад імя аддзела выклікае ўсе аддзелы на сацыялістычнае спаборніцтва ў сувязі з III-ім З'ездам ПАРП.

Сябра Артышэвіч са Шчэціна ў сваім выступленні праводзіць думку арганізоўвання хаця б часовай аховы забыткаў беларускай архітэктуры на Беласточчыне і магчыма развіцця турыстыкі.

У заключным слове старшыня Станкевіч выказаў моцную ўпэўненасць у тым, што гэты Пленум будзе вялікім штуршком ва ўзмацненні тэмпу разнастайнай працы Беларускага грамадска - культурнага таварыства. (ся)

Коратка

*

У мінулую сераду, 29 кастрычніка, у чытальні Клуба міжнароднай кніжкі і друку ў Беластоку адбылася вечарына, прысвечаная саракагоддзю Камсамола. Вечарыну наладзіў мясцовы Гарадскі Аддзел Беларускага таварыства супольна з кіраўніцтвам МПіК.

*

Некалькі дзён таму назад у Гайнаўскім агульнаадукацыйным ліцэі адбылася вечарына, у якой узялі ўдзел прадстаўнікі войска. Яна была прысвечана 15 гадавіне ўтварэння Войска Польскага.

Дырэктывы XII Пленума ПАРП

Палітыка партыі на вёсцы

XII Пленум ЦК Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі зацвярдзіў дырэктывы палітыкі партыі па сялянскаму пытанню. Гэтыя дырэктывы пададзены для шырокага абмеркавання ў перадз'ездаўскай дыскусіі.

У дырэктывах падводзяцца вынікі развіцця сельскай гаспадаркі за перыяд 14 год існавання народнай улады, а таксама ставяцца новыя задачы, указваюцца далейшыя шляхі развіцця сельскай гаспадаркі ў нашай краіне.

У дырэктывах гаворыцца аб тым, што дзякуючы зямельнай рэформе цалкам ліквідаваны паўфеадальныя адносіны, якія існавалі раней у польскай вёсцы. У суме сяляне атрымалі ў час зямельнай рэформы 6 мільёнаў гектараў зямлі. Таму значна паменшылася колькасць бядняцкіх гаспадарак. Цэнтральнай фігурай у вёсцы стаў серадняк. У маючых 5—15 гектараў зямлі, павялічылася на 1/3. Усё гэта дазволіла хутка загоіць раны, нанесеныя сельскай гаспадарцы вайною, і ўжо ў асноўным у 1948 годзе дасягнуць даваеннага ўзроўню сельскагаспадарчай вытворчасці.

Хутка развіваючаяся прамысловасць затрымала працэс драблення сельскіх гаспадарак, бо ўсе «лішнія» людзі на вёсцы маглі знайсці працу ў прамысловасці. Колькасць людзей, занятых на 100 гектарах зямлі, паменшылася з 86 да 57 пры адначасовым павелічэнні вытворчасці з аднаго гектара на 45 прац. у параўнанні з даваенным перыядам. Палепшыўся жыццёвы ўзровень у вёсцы. Разам з паляпшэннем жыццёвага ўзроўню на працягу 14 год народнай улады значна павялічылася на вёсцы колькасць школ, клубаў, палепшылася медыцынская дапамога. Вясковая моладзь атрымала магчымасць вучыцца ў вышэйшых навучальных установах. Прыкладам гэтага можа быць Медыцынская Акадэмія ў Беластоку, у якой вучыцца значная частка моладзі з беластоцкай вёскі. Многія з гэтых студэнтаў, атрымаўшы медыцынскую асвету, вяртаюцца ў свае родныя вёскі.

У дырэктывах указваецца таксама на адмоўныя бакі развіцця сельскай гаспадаркі ў мінулым, на памылкі партыі ў 1951—1953 гадах, якія ў нейкай ступені затармазілі развіццё сельскай гаспадаркі.

VIII Пленум ЦК стварыў новыя ўмовы развіцця сельскай гаспадаркі. Аднавілася дзейнасць розных форм сельскагаспадарчай кааперацыі. Узнікла ў прыватнасці каля 15 тысяч сельскагаспадарчых гурткоў, аб'ядноўваючых звыш 400 тысяч двароў.

Партыя ідзе да III З'езду з вялікімі канкрэтнымі дасягненнямі. Яна ставіць таксама перад сельскай гаспадаркай краіны новыя задачы. Задачы гэтыя выцякаюць з далейшага будаўніцтва і ўмацавання сацыялістычнага ладу ў нашай краіне, з патрэб развіваючайся прамысловасці, з усё больш узрастаючых патрэб насельніцтва.

(Працяг будзе)

У. Л.

Пастановы II Пленума ГП БГ-КТ

II Плянарнае пасяджэнне БГ-КТ у Беластоку прыняло наступныя пастановы:

1. Плянарнае пасяджэнне ГП БГ-КТ, пасля абмеркавання дакладу старшыні Галоўнага Праўлення аб дзейнасці Беларускага грамадска - культурнага таварыства за перыяд ад I пленума, пастанаўляе прыняць поўнасцю справаздачу з дзейнасці і накрэсленыя ў дакладзе шляхі далейшай дзейнасці Таварыства.

2. Маючы на ўвазе вялікае значэнне III З'езду ПАРП для ўсяго грамадства ПНР, плянарнае пасяджэнне лічыць справай вялікай важнасці ўключэнне беларускага насельніцтва ў дастойную ўсенародную сустрэчу III З'езду Партыі. У сувязі з гэтым БГ-КТ прыймае на сябе наступныя абавязацельствы:

а) шырока разгарнуць сярод беларускага насельніцтва палітычную і ўсведамляючую працу на аснове пастаноў XII Пленума ПАРП. Пленум ГП БГ-КТ лічыць, што накрэслены Партыяй шлях хутчэйшага будаўніцтва сацыялізма ў нашай краіне поўнасцю адпавядае павышэнню дабрабыту і культуры беларускага насельніцтва ў ПНР.

б) уключыцца да ўсенароднай падрыхтоўкі да дастойнай сустрэчы 1000-годдзя польскай дзяржавы, асабліва ў галіне пабудовы новых школ.

в) прапагандаваць рэвалюцыйныя традыцыі барацьбы КПП і КПЗБ, супраць фашызма і рэакцыі, паказваючы што ПАРП навязвае да гэтых традыцый і вырашае нацыянальныя пытанні згодна з асновамі пралетарскага інтэрнацыяналізма.

г) у сувязі з 40-годдзем утварэння Беларускай ССР правесці шырокую кампанію сярод беларускага і польскага насельніцтва з мэтай паглыблення ведаў аб Савецкай Беларусі, аб гісторыі і літаратуры Беларусі і папулярызацыі дасягненняў Беларускай ССР.

3) Пленум пастанаўляе быць чулым на ўсе праяўленні нацыяналізму і дапамагаць Партыі і Ураду ў барацьбе з ім.

4) У галіне арганізацыйнай працы Пленум лічыць справай першачарговай ажыўленне дзейнасці ўсіх членаў ГП. Дзеля таго Пленум забавязвае ўсіх членаў Галоўнага Праўлення быць у цеснай сувязі з праўленнямі аддзелаў Т-ва і ў паразуменні з імі распачаць канкрэтную і мэтанакіраваную працу на сваёй тэрыторыі.

5) Пленум пастанаўляе ажывіць дзейнасць пакліканых камісій — эканамічнай, выдавецкай, асветы і культуры і абавязвае старшынь гэтых камісій выпрацаваць у бліжэйшы час канкрэтныя мерапрыемствы дзейнасці.

6) Галоўнае Праўленне павінна паклікаць адпаведных людзей на інструктараў ГП.

7) Пленум абавязвае Галоўнае Праўленне звярнуць большую ўвагу і аказаць канкрэтную арганізацыйную, ідэалагічную і матэрыяльную дапамогу ў дзейнасці Т-ва на Заходніх Землях, у першую чаргу — Шчэцінскаму гуртку БГ-КТ, а таксама ў арганізаванні Ольштынскага аддзела БГ-КТ.

8) Пленум абавязвае Галоўнае Праўленне неадкладна выдаць статут і ідэйна - праграмную дэкларацыю, а таксама новыя членскія білеты і дастаткова забяспечыць імі аддзелы і гурткі БГ-КТ. Аднначасова ГП павінна распачаць планавую працу з сакратарамі аддзелаў, у першую чаргу арганізаваць рэгулярныя (раз у месяц) нарады сакратароў.

9) Галоўнае Праўленне павінна даследаваць магчымасць устанаўлення пры Аддзеле культуры ВРН у Беластоку аднаго працаўніка, які б займаўся пытаннямі па справах нацыянальных меншасцей на тэрыторыі Беластоцкага ваяводства.

10. Пленум БГ-КТ пастанаўляе пакласці ўсе намаганні, каб падняць ўзровень працы аддзелаў і гурткоў Таварыства. Дзеля гэтага Пленум абавязвае старшынь і сакратароў аддзелаў:

а) актывізаваць працу ўсіх членаў праўлення аддзелаў, прыцягнуць да працы Таварыства шырокі партыйны і беспартыйны актыў і абгрунтаваць працу Таварыства на гэтым актыве, прыцягнуць да працы ў паасобных аддзелах членаў ГП пражываючых на тэрыторыі данага павета, асаблівую ўвагу аддзелы і гурткі Таварыства павінны звярнуць на ўключэнне да працы ў Таварыстве настаўнікаў — асноўную апору нашай працы ў вёсцы.

б) Аддзелы і гурткі павінны звярнуць асаблівую ўвагу на ўмацаванне існуючых гуртакоў мастацкай самадзейнасці і арганізаванне новых гурткоў у беларускіх вёсках.

в) Аддзелы і гурткі павінны даследаваць запатрабаванне на беларускія кніжкі і часопісы і распрацаваць канкрэтныя формы прапагавання іх сярод насельніцтва.

г) Аддзелы і гурткі павінны заняцца арганізаваннем курсаў беларускай мовы для дарослых.

д) Аддзелы і гурткі павінны разгарнуць шырокую палітычна - усведамляючую працу сярод бацькоў у галіне навучання дзяцей на беларускай мове, аб патрэбе навучання беларускай мове і развіцця беларускай культуры. Аддзелы і гурткі павінны ўстанавіць цесны, непасрэдны кантакт і супрацоўніцтва з школамі ў галіне выхавання дзяцей.

е) абавязаць праўленні аддзелаў і гурткоў устанавіць цесную сувязь з існуючымі дзяржаўнымі арганізацыямі, як Саюз сельскай моладзі, ЗГП, ПЦК, ЛПЖ азнаямляцца з працай гэтых арганізацый і выкарыстоўваць іх для развіцця культурнай дзейнасці сярод беларускага насельніцтва.

ж) Пленум абавязвае членаў БГ-КТ да распаўсюджвання штотыднёвіка «Ніва».

з) Аддзелы і гурткі Таварыства павінны ў сваёй працы ўстанавіць цесную сувязь з мясцовымі партыйнымі і адміністрацыйнымі ўладамі, а таксама з усімі палітычна - грамадскімі масавымі арганізацыямі.

11) Пленум ГП сцвярджае, што ўжо запачаткавалася паправа газеты «Ніва» з пункту гледжання зместу, мэтанакіравання і выгляду і абавязвае рэдакцыю да далейшай працы ў гэтым напрамку, каб як найхутчэй «Ніва» магла стацца сапраўдным органам БГ-КТ.

Беласток, 2 лістапада 1958 года.

40 год з дня заканчэння I-ай сусветнай вайны

Больш ніколі вайны

На працягу паловы апошняга стагоддзя чалавецтва перажыло дзве самыя вялікія ў гісторыі сусветныя войны. Адной з іх была І-шая сусветная, імперыялістычная вайна, якая закончылася 40 год таму назад.

11 лістапада 1918 года, пасля таго, як выйшла з вайны Балгарыя (29 верасня), Турцыя (30 кастрычніка), Аўстра-Венгрыя (3 лістапада), пасля таго, як 9 лістапада 1918 года адрокся ад трона Вільгельм, было падпісана на невялікай чыгуначнай станцыі Рэтанд, якая знаходзілася ў 80 кіламетрах ад Парыжа, пагадненне аб перамір'і. Такім чынам, першая сусветная вайна, якая працягвалася 4 гады і 3,5 месяцаў, фактычна закончылася капітуляцыяй Германіі.

Першая сусветная вайна пачалася ў перыяд, калі капіталізм перарос ужо ў сваю апошнюю стадыю развіцця — у імперыялізм. Да гэтага часу моцна абвастрыліся супярэчнасці паміж імперыялістычнымі краінамі.

Вядома, што ў такіх краінах, як Англія і Францыя, капіталізм развіваўся на многа раней, чым у іншых краінах. Калі на шлях капіталістычнага развіцця ўвайшлі Германія, Японія, ЗША, яны хутка абагналі ў эканамічным развіцці Англію і Францыю. Але свет ужо падзелены. Ён належыць у асноўным Англіі і Францыі. У англійскіх калоніях налічваецца 393,5 мільёнаў жыхароў, у французскіх — 55,5 мільёнаў жыхароў, а ў калоніях іншых капіталістычных краін — 119,7 мільёнаў, з чаго ў германскіх калоніях знаходзіцца толькі 12,2 мільёнаў жыхароў.

Адсюль якраз і выцякаюць супярэчнасці паміж імперыялістычнымі краінамі. Тыя краіны, якія пазней увайшлі на шлях капіталістычнага развіцця, адчулі сябе «пакрыўджанымі». Ім жа таксама патрэбны былі калоніі, базы сыравіны, рынкі, танная праца і г. д. Можна было гэта атрымаць толькі пры дапамозе ваеннай сілы. Таму У. І. Ленін пісаў аб першай сусветнай вайне, што гэта «ёсць вайна двух груп разбойніцкіх вялікіх дзяржаў за перадзел калоній, за падначаленне іншых народаў, за карысці і прывілегіі на сусветным рынку».

Непасрэднай, фармальнай прычынай пачатку першай сусветнай вайны было забойства ў Сараеве ў чэрвені 1914 года сербскімі нацыяналістамі аўстрыйскага наследніка трона Франса Фердынанда.

Выкарыстала гэта Германія, пад уплывам якой Аўстра — Венгрыя аб'яўляе 28 чэрвеня 1914 года вайну Сербіі. У гэты ж час Германія праводзіць у сябе мабілізацыю. Пад уплывам англа - французскіх імперыялістаў мабілізацыю праводзіць таксама і Расія. 1 жніўня 1914 года Германія аб'яўляе вайну Расіі, а на 2 дні пазней — Францыі. 4 жніўня 1914 года Англія аб'яўляе вайну Германіі. Трохі пазней на баку Германіі ўступае ў вайну Турцыя (у лістападзе 1914 года) і Балгарыя (у кастрычніку 1915 года). На баку Антанты ўступае Японія (жнівень 1914 года), Італія (май 1915 года), Румынія (1916 год), ЗША (у 1917 годзе). Такім чынам, вайна набыла міжнародны характар.

У першай сусветнай вайне 1914—1918 гадоў удзельнічаюць 33 дзяржавы, якія налічвалі 1,5 мільярда людзей, гэта значыць, 67 прац. насельніцтва ўсяго зямнога шара. Удзельнічаюць у ёй велізарныя шматмільённыя арміі. Пасля заканчэння мабілізацыі ўзброеныя сілы Антанты налічвалі 10.857 тысяч чалавек, а ўзброеныя сілы аўстра - германскага блоку — 6.182 тысячы чалавек.

Драпежнай вайне смяротны ўдар нанесла Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя, якая вырвала з вайны Расію, узмацніла рэвалюцыйны рух у арміях Антанты і германскай кааліцыі, наблізіла канец кровапраліцця.

Першая сусветная вайна мела надзвычайна разбуральны характар. На працягу 1914—1918 гадоў загінула і памерла ад ран каля дзесяці мільёнаў чалавек. Колькасць раненых складала 20 мільёнаў чалавек, з чаго 3,5 мільёна засталося інвалідамі. Знішчэнні, зробленыя вайною, ацэньваюцца 58 мільярдамі рублёў золатам.

У выніку першай сусветнай вайны ўзнікла першая ў свеце сацыялістычная дзяржава — СССР. Германская кааліцыя пацярпела поўнае паражэнне. Аднак тыя імперыялістычныя краіны, якія прымусілі Германію капітуляваць, дазволілі ёй зноў набраць сілы і распачаць другую, яшчэ больш страшную сусветную вайну.

Вынікам другой сусветнай вайны з'явілася другое паражэнне фашысцкай Германіі і ўзнікненне сусветнай сацыялістычнай сістэмы.

Дык няхай жа тыя, хто рыхтуе развязку трэцяй сусветнай вайны, успомняць гісторыю папярэдніх войн і іх сумны для імперыялістаў канец.

У. ЛЕБЯДЗІНСКІ

W jedności krajów socjalistycznych — gwarancja utrwalenia pokoju

Przemówienie W. GOMUŁKI na wiecu w Mińsku

Drodzy towarzysze i przyjaciele!

Przede wszystkim pragnę w imieniu delegacji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, w imieniu polskiej klasy robotniczej i całego narodu polskiego przekazać szczere, z głębi serca płynące pozdrowienia dla ludzi pracy i całego bratniego narodu radzieckiej Białorusi.

Szczególnie gorąco pozdrawiamy mieszkańców Mińska. Wasze bohaterskie miasto żywo przypomina nam naszą stolicę, Warszawę. Tak jak Warszawa niemal zupełnie zniszczone w czasie wojny i okupacji hitlerowskiej, obecnie zostało przez was nie tylko odbudowane ale stało się o wiele piękniejsze, imponujące rozmachem swej rozbudowy.

Przyjmijcie, drodzy mieszkańcy Mińska, wyrazy naszego szczerego uznania i najlepsze życzenia od ludu Warszawy.

Drodzy towarzysze!

Historia blisko powiązała losy obu naszych narodów. Lud polski i białoruski cierpiał pod uciskiem tych samych magnatów i obszarników polskich, zrywał się niejednokrotnie do wspólnej walki przeciwko ciemiężcom. Lud białoruski znosił ucisk podwójny, wyzysk przez obszarników i burżuazję łączył się z ujarzmieniem narodowym.

Postępowe siły narodu polskiego i białoruskiego razem z rewolucjonistami Rosji Ukrainy i innych narodów walczyły przeciwko wspólnemu wrogowi — carskiemu samowładcy.

Na gruncie wspólnych dążeń wyzwoleńczych rozwijała się idea przyjaźni i braterstwa między ludem polskim i białoruskim. Na ziemi białoruskiej urodził się jeden z największych Polaków, Adam Mickiewicz, który był gorącym orędownikiem przyjaźni i braterstwa między narodami. Znał on i kochał lud białoruski. Opiewał jego tradycje, znał również wasz język.

Związana z życiem mas białoruskich była twórczość wielu innych naszych pisarzy, których książki dobrze są znane na Białorusi. Wspólnym bohaterem naszych narodów był Kostuś Kalinowski, wódz powstania 1863 roku na ziemiach białoruskich i wydawca „Muzyćkoj Prawdy".

Nową treścią wypełniły się stosunki między naszymi narodami, gdy do głosu doszedł rewolucyjny ruch robotniczy, gdy idea braterstwa narodów została oparta na mocnym fundamencie proletariackiego internacjonalizmu, została połączona z walką o społeczne wyzwolenie mas pracujących.

Bliskie więzy współpracy łączyły zawsze rewolucjonistów polskich z rewolucjonistami rosyjskimi, białoruskimi i innymi narodami dawnego imperium carskiego. W Wielkiej Socjalistycznej Rewolucji Październikowej brali udział również Polacy. Imieniem waszego miasta został nazwany jeden z pułków rewolucyjnych, który składając się w większości z Polaków brał udział w walkach o utrwalenie władzy radzieckiej.

Burząc carskie więzienie narodów lud pracujący Rosji, Ukrainy, Białorusi pod wodzą partii bolszewickiej, dopomógł narodowi polskiemu w odzyskaniu niepodległości. Jednakże władzę wówczas w naszym kraju przechwyciła burżuazja.

Z dumą możemy mówić o tym, że komuniści polscy byli tymi, którzy w ciągu 20 lat panowania polskiej burżuazji nieustannie walczyli o wyzwolenie narodowe ludu białoruskiego i nigdy nie wahali się potępiać polityki ucisku narodowego, prowadzonej przez polską burżuazję.

Niedługo obchodzić będziemy w Polsce 40 rocznicę powstania Komunistycznej Partii Polski. **Dzieje tej poprzedniczki Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej są nierozerwalnie związane z dziejami Komunistycznej Partii Zachodniej Białorusi.** W pracy podziemnej, w masowych bojach klasowych, w więzieniach sanacyjnych, w katowni Berezy — jeszcze bardziej utrwalała się proletariacka solidarność polskich i białoruskich rewolucjonistów. Ich walka wpisała do historii naszych narodów nowe, piękne karty przyjaźni i braterstwa.

Gdy przyszły dni krwawej wojny wyzwoleńczej przeciwko faszyzmowi hitlerowskiemu, zespoliła nas wspólna walka, wspólnie przelana krew naszych żołnierzy i naszych partyzantów, wspólne zwycięstwo, które przyniosło narodowi polskiemu wyzwolenie, nie tylko narodowe, lecz i społeczne.

Na waszej ziemi, pod Lenino, żołnierze Pierwszej Dywizji imienia Kościuszki stoczyli — w drodze do nowej Polski — swój pierwszy bój. **Jesteśmy wzruszeni troską, jaką otaczacie mogiły tych, którzy zginęli w walce o Polskę wolnych ludzi, o Polskę żyjącą w przyjaźni i braterstwie z narodami Związku Radzieckiego.**

Od 14 lat w praktycznej działalności wcielamy w życie idee, o których zwycięstwo przez długie dziesięciolecia walczyli najlepsi synowie naszego narodu. Przyjaźni między nami nic dziś nie zmąci. Przeciwnie. Znajduje ona konkretny wyraz w bliskiej współpracy i pomocy, jakiej udzielają sobie nasze narody we wszystkich dziedzinach budownictwa socjalistycznego. Zjednoczenie wszystkich ziem białoruskich w ramach Radzieckiej Białorusi, zarówno wasz, jak i nasz naród traktuje jako akt sprawiedliwości historycznej, który wzmacnia naszą przyjaźń.

Naszą współpracę i braterskie stosunki Polski ze Związkiem Radzieckim, w tej liczbie i z Radziecką Białorusią, chcemy nadal umacniać i rozwijać. W jedności krajów socjalistycznych i w ich braterstwie leży bowiem największa nasza siła, najpewniejsza gwarancja ostatecznego zwycięstwa naszej wspólnej sprawy i sprawy całej ludzkości — socjalizmu.

Drodzy towarzysze i przyjaciele!

Już przez tydzień przebywamy w Związku Radzieckim. Jesteśmy pełni uznania i podziwu dla waszych osiągnięć. Naocznie przekonujemy się, jak wielkie są sukcesy narodów radzieckich. Wyniki waszej twórczej pracy coraz dobitniej wykazują wyższość socjalizmu nad kapitalizmem.

W pokojowym współzawodnictwie dwóch systemów poważny udział ma również wasza republika. Na waszych ziemiach powstał poważny, różnorodny przemysł, coraz większe są również osiągnięcia kołchozowej wsi białoruskiej. Szeroko rozwinęła się socjalistyczna kultura białoruska.

Możemy wam powiedzieć, że również nasz naród nie szczędzi wysiłków w dziele socjalistycznego rozwoju swego kraju. Z kraju zacofanego, biednego eksploatowanego przez obcych i rodzimych kapitalistów, jakim była Polska przedwojenna, staliśmy się krajem o stosunkowo wysoko rozwiniętym przemyśle. Polska — dawny eksporter tylko surowców i produktów rolnych — staje się obecnie w coraz większym stopniu eksporterem maszyn i innych wyrobów przemysłowych.

Zasadniczej zmianie uległy warunki życia naszego chłopstwa. Nędza, w jakiej znajdował się chłop polski przed 1939 rokiem, wypędzała go za chlebem z ojczyzny. Nieustannie rósł głód ziemi, z roku na rok zwiększała się armia bezrobotnych, armia zbędnych ludzi na wsi. Klasa robotnicza biorąc w swe ręce odpowiedzialność za losy kraju usunęła wielowiekową krzywdę chłopstwa. Pod jej kierownictwem ziemia obszarnicza rozdzielona została między chłopów.

Dzięki rozwojowi przemysłu setki tysięcy chłopów opuściło wieś i zasiliło szeregi proletariatu. Usunięte zostało przeludnienie wsi. Szerokim strumieniem wlała się na wieś kultura i oświata. Wszystkie te rewolucyjne zmiany sprawiły, że sojusz robotniczo-chłopski opiera się u nas na mocnych podstawach.

Pracujące chłopstwo wnosi coraz większy wkład w dzieło pomnażania bogactwa naszego kraju. Systematycznie rośnie produkcja rolna. Na wsi polskiej coraz szerzej rozwijają się różnorodne formy pracy zespołowej. Wyniki ekonomiczne uzyskane w bieżącym roku przez spółdzielnie produkcyjne są znacznie wyższe niż średnia uzyskana w gospodarce indywidualnej. Wyniki te są najlepszym dowodem, że przyszłość gospodarki rolnej również w naszym kraju, leży w utworzeniu wielkich gospodarstw socjalistycznych.

Gdy patrzymy wstecz na przebytych 14 lat Polski Ludowej, możemy stwierdzić, że Polska rozwija się coraz pomyślniej na drodze budownictwa socjalistycznego, podnosi się poziom życiowy polskich mas pracujących przyczynia się do zwiększenia sił całego obozu socjalistycznego.

Towarzysze!

Żyjemy w czasach, których treścią jest współzawodnictwo dwóch systemów światowych — socjalistycznego i kapitalistycznego. Gdy spojrzymy na nasze własne osiągnięcia, na ogromne sukcesy Związku Radzieckiego, Chin Ludowych i wszystkich krajów demokracji ludowej, to nie mamy obaw co do wyniku tej światowej rywalizacji.

Zwycięstwo odniesie na pewno socjalizm. Jesteśmy za pokojowym współistnieniem wszystkich narodów, pokojowym współzawodnictwem obu systemów. Nam wojna jest niepotrzebna. Tylko w warunkach pokoju możemy bez przeszkód realizować nasze ogromne zadania budownictwa socjalistycznego.

Inaczej wygląda sprawa w obozie imperialistycznym.

Najbardziej agresywne siły imperializmu nie widząc perspektyw zwycięstwa świata kapitalistycznego w pokojowym współzawodnictwie ze światem socjalistycznym, szukają dla siebie ratunku w polityce zbrojeń, w przygotowaniu agresji przeciwko krajom socjalistycznym. Nie chcą wyciągnąć nauki dla siebie z doświadczeń drugiej wojny światowej. Zapominają, jaki los spotkał ich poprzednika — Hitlera, który również na drodze wojny chciał zniszczyć socjalizm, napadł zbójecko na Związek Radziecki.

Jeszcze w pamięci naszych narodów pozostają żywe wspomnienia straszliwych bestialstw hitlerowskich. Jeszcze z naszych ziem, nie zniknęły ruiny i zgliszcza wojenne spowodowane hitlerowskim najazdem, a znowu zachodnioniemieccy militaryści w oparciu o swoich amerykańskich protektorów, podejmują decyzję o uzbrojeniu Bundeswehry w broń termojądrową, znowu rozlega się ich odwieczne pruskie hasło „Drang nach Osten". Jest to ten sam militaryzm, który ogniem pożogi wojennej zniszczył ziemię polską i radziecką, sprowadził na nasz naród ogromne nieszczęścia.

Ale obecnie sytuacja polityczna jest inna niż w okresie drugiej wojny światowej. Wówczas Związek Radziecki był jedynym państwem socjalistycznym, nie było jeszcze Chin Ludowych, krajów demokracji ludowej i całego obozu socjalistycznego, a także siła Związku Radzieckiego od tego czasu wielokrotnie urosła.

Польская дзяржаўная дэлегацыя ў Мінску.
Фота — ЦАФ

Każda próba napaści na nasze kraje może skończyć się jedynie zupełną klęską agresorów klęską światowego kapitalizmu.

Socjalizm nie chce wojny. Każda wojna przynosi tylko wielkie nieszczęścia wszystkim narodom. Szczególnie straszliwa w skutkach byłaby wojna termojądrowa. Dlatego państwa socjalistyczne, cały nasz obóz nie szczędzi wysiłków, aby do wojny nie dopuścić, aby pokrzyżować wojenne zamierzenia imperializmu.

Nie wystarczy tylko protestować przeciwko wojennym poczynaniom imperialistów. O pokój trzeba walczyć. Trzeba wzmacniać siłę polityczną i ekonomiczną krajów socjalistycznych. Trzeba coraz bardziej zacieśniać więzy jedności obozu socjalistycznego. Od powodzenia tej walki zależy pokojowe, bezpieczne życie nie tylko naszych narodów, ale całej ludzkości.

Dla Polski Ludowej budującej socjalizm, umacnianie jedności obozu socjalistycznego, braterstwa i przyjaźni z narodami Związku Radzieckiego jest naczelną zasadą tej polityki.

Powstanie Polski Ludowej, jej rozwój, wszystkie jej sukcesy są ściśle związane z istnieniem obozu socjalistycznego, a przede wszystkim z braterską pomocą ze strony czołowego państwa socjalistycznego — Związku Radzieckiego. **Przynależność Polski do obozu socjalistycznego, jej przyjaźń i sojusz ze Związkiem Radzieckim zapewniają Polsce mocną pozycję w świecie, chronią jej bezpieczeństwo, gwarantują nienaruszalność jej granic.**

I nie ma takiej siły, która mogłaby oderwać Polskę od obozu socjalistycznego i od Związku Radzieckiego, lub która mogłaby osłabić nasz braterski sojusz. Łączą nas wspólne najżywotniejsze interesy naszych narodów i całej ludzkości, łączy wspólny historyczny cel — socjalizm, wspólna ideologia marksizmu-leninizmu, którą kierujemy się w budownictwie socjalizmu i komunizmu.

Jesteśmy pewni, że przyjaźń i współpraca między Polską Ludową i Związkiem Radzieckim będą się nadal pomyślnie rozwijać i umacniać.

Temu celowi służy również wizyta naszej delegacji. Dotychczasowy przebieg tej wizyty pozwala sądzić, że cel ten będzie w pełni osiągnięty, że przyczyni się on do dalszego umocnienia braterskich więzów łączących nasze państwa i nasze narody.

Wszystkie nasze dotychczasowe spotkania w Moskwie, w Tbilisi, w Kijowie z kierowniczymi działaczami radzieckimi i z prostymi ludźmi radzieckimi, w zakładach pracy i w kołchozach, z przedstawicielami różnych narodów Związku Radzieckiego są dla nas prawdziwym przeżyciem; świadczą, że znajdujemy się wśród bliskich i szczerych przyjaciół. Również u was, w stolicy Radzieckiej Białorusi spotyka nas niezwykle serdeczne, gościnne przyjęcie. Pozwólcie, towarzysze, za gościnność waszą i za tak gorące braterskie uczucia dla narodu polskiego wyrazić wam nasze szczere podziękowanie.

Polska Ludowa i Związek Radziecki kroczą jedną wspólną drogą. Nasze cele są jasne: socjalizm i pokój. **Chcę was zapewnić, że w swojej słusznej i sprawiedliwej walce o zrealizowanie tych celów narody radzieckie mogą liczyć na naród polski jako na swego niezawodnego sojusznika i przyjaciela.**

Niech żyje braterski sojusz i przyjaźń narodu polskiego z narodami Związku Radzieckiego!

Niech żyje przyjaźń narodu polskiego i białoruskiego!

Niech żyje zwycięstwo pokoju i socjalizmu na całym świecie!

*

Przemówienie Władysława Gomułki było wielokrotnie przerywane hucznymi oklaskami.

СЯРГЕЙ ПРЫТЫЦКІ

У імя будучыні

Адразу пасля выхаду з турмы, па указанню партыі, я зноў узначаліў Гродзенскі акругком камсамола. Жывучы на нелегальным становішчы, быў адным з кіраўнікоў стачкі лясных рабочых у Беластоцкім ваяводстве, пра якую гаворка была вышэй. Калі гэтая стачка, пасля ўпартай барацьбы, у студзені 1934 года закончылася перамогай рабочых, ЦК партыі перакінуў мяне ў Слонімскую партыйную акругу для кіраўніцтва аналагічнай стачкай. У той час я быў членам Слонімскага акругкома камсамола.

Стараючыся быць бліжэй да рабочых, я жыў больш за ўсё ў лесе. У выніку неўзабаве прастудзіўся і захварэў на запаленне лёгкіх. Пасля сканчэння стачкі перабраўся ў вёску Чэмеры (каля Слоніма), дзе камсамольцы лячылі мяне мясцовымі сродкамі. Тут 28 красавіка мяне выявіла паліцыя, але мне ўдалося ўцячы. 1 мая 1934 года мы разам з тав. Анішчыкам (цяпер сакратар Клецкага райкома КПБ) хаваліся ў гумне ў вёсцы Елка, а каля гумна ў засадзе сядзелі паліцэйскія. 3 мая мяне выклікалі ў ЦК КСМЗБ і накіравалі на вучобу, а праз год, у маі 1935 года, я выехаў у Варшаву ў распараджэнне ЦК КПЗБ.

На тэрыторыі Заходняй Беларусі мне было забаронена дзе-небудзь спыняцца, бо к гэтаму часу правакатар Стральчук тут шырока разгарнуў сваю здрадніцкую дзейнасць, і дэфензіва пачала разгром партыйных арганізацый.

У Варшаве звязацца з ЦК КПЗБ мне не ўдалося, бо Стральчук паспеў выдаць яўку, на якую я прыйшоў. Таму давялося вярнуцца ў сваю Гродзенскую акругу, якую менш за другія наведваў Стральчук. Тут ад тав. Крыштафовіча М. Е. (ён у той час працаваў сакратаром акругкома партыі) я атрымаў новую яўку ў ЦК КПЗБ у Вільна. Там мне растлумачылі, што Стральчук выдаў Слонімскую партыйную і камсамольскую арганізацыі, сувязь з акругай страчана, і што там робіцца, невядома. Паколькі ў Слонімскай акрузе я працаваў у 1934 годзе, мне прапанавалі без явак паехаць туды і ўстанавіць сувязь з камуністамі, якія яшчэ асталіся на свабодзе. Калі ж такіх не будзе, я павінен быў занава стварыць партыйную і камсамольскую арганізацыі і да асобых указанняў ЦК КПЗБ узначаліць кіраўніцтва імі.

Прыбыўшы ў Слонімскую акругу я застаў там жахлівае становішча. Партарганізацыя разгромлена, знаёмыя мне камуністы і камсамольцы арыштаваны. Іх родныя ў паніцы і разгубленасці, не давяраюць кіраўніцтву Кампартыі. За два тыдні я абышоў шмат вёсак, у якіх спадзяваўся знайсці старых камуністаў, але яны ўсе былі арыштаваны.

Становішча было даволі крытычнае. Прасцей за ўсё было вярнуцца ў ЦК і далажыць аб тым, што сувязь устанавіць не ўдалося, але гэта было б маладушша, не выканаўшы задання ўцячы з поля бою.

Нарэшце я наведаўся ў вёскі Воля-Крупіцы і Маскалі ў Налібоцкай пушчы. Тут партыйныя і камсамольскія арганізацыі, якія мне былі добра вядомы, нейкім чынам уцалелі ад разгрому.

Ухапіўшыся за гэтую магчымасць, мне ўдалося за кароткі тэрмін аднавіць партыйныя і камсамольскія арганізацыі амаль ва ўсіх раёнах Слонімскай акругі, стварыць райкомы партыі і камсамола. Праўда, гэтыя арганізацыі былі нешматлікія, але складаліся з праверaных, баявых таварышаў.

Неўзабаве ў дапамогу мне партыя прыслала таварышаў Гамма і Вішнеўскую. Партыйнае жыццё ў акрузе зноў ажыло.

Бываючы са справаздачамі ў ЦК камсамола, я заўсёды абураўся тым, што рашэнне ЦК знішчыць Стральчука не выконваецца. Асабліва вострая размова на гэту тэму была ў студзені 1936 года паміж мной і сакратаром ЦК камсамола Заходняй Беларусі тав. Дворнікавым (падпольныя клічкі «Герасім», «Роберт»). На маё запытанне, чаму дасюль не выканана рашэнне ЦК партыі і Стральчук працягвае дзейнічаць, Роберт заявіў, што Стральчука ліквідаваць вельмі цяжка, бо ён схаваўся ў дэфензіве і выязджае ў суд толькі пад моцнай паліцэйскай аховай. Тады я заўважыў, што здрадніка трэба пакараць у зале суда. Роберт адказаў, што на гэта патрэбны асобыя людзі. Я паабяцаў даць такіх людзей. Сапраўды, у Слонімскай акрузе былі хлопцы, якія па закліку партыі гатовы былі ў кожную хвіліну пайсці на любое заданне.

Роберт злёгку ўсміхнуўся і вымавіў: «Паслаць людзей прасцей, а вось што б ты сказаў, калі б самому давялося гэта зрабіць?» Такія словы выклікалі ў мяне пачуццё горкай крыўды, і я катэгарычна запатрабаваў прынесці мне пісталет. Роберт спрабаваў супакоіць мяне, запэўніваў, што сказаў жартам і прасіў не браць гэтыя словы

(Працяг на стар. 6)

Не толькі суседскія справы

Распырскваючы лужыны ліпкага вулічнага балота, машына заехала ў вёску Піражкі Сакольскага павета і спынілася насупраць Міхнюковай хаты.

Па вёсцы мігам паляцела вестка — «прыехаў суд». І хоць жыхары Піражкоў былі заняты капаннем бульбы — у вёсцы закіпела. На вуліцы, каля Міхнюка, умомант сабраўся натоўп цікаўных.

Калодзеж, за які судзяцца Іван Міхнюк і Іван Карпач. фота — п. а.

Суд, агледзеўшы калодзеж за які судзяцца Іван Міхнюк з Іванам Карпачом, выйшаў на вуліцу і сеў за стол, адмыслова прынесены з Карпачовай хаты. Суддзя раскрыў папку з паперамі, пачаў выклікаць сведкаў.

Мы падселі да групкі мужчын, што сядзелі непадалёку на лаўцы, ціха каментыруючы сённяшняе здарэнне.

— А як на вашу думку, на чыім баку праўда? — спытаў я ў дзядка, што сядзеў побач.

Дзядок глянуў на мяне і прамаўчаў.

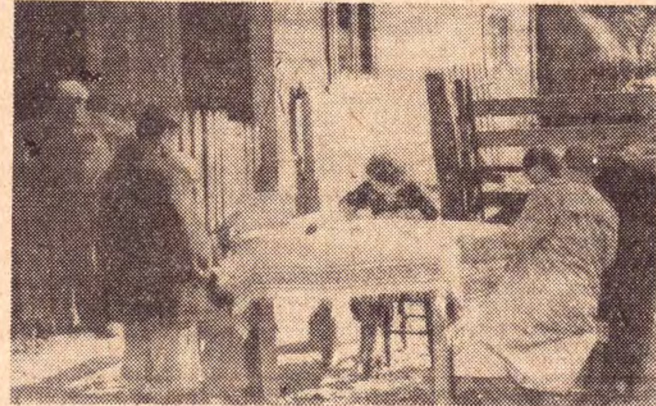
— А хто іх ведае, — адказаў сябра дзядка, — гэта іх суседская справа, нам што, няхай сабе судзяцца.

Нажаль гэтых суседскіх спраў тысячы. Я часта бываю ў вёсках. Мала мне давялося дзе сустрэцца, каб сусед з суседам жыў сапраўды, як чалавек з чалавекам. Пераважна яны сварацца. То за курыцу, то за парася, то за мяжу. Даходзіць да суда і ў канцы сусед суседу стаецца заўзятым ворагам.

Гэта ўжо не суседскія справы. Імі завалены суды. Калі ў першых 3-ох кварталах 1955 года ў павятовым судзе ў Саколцы было іх 964, то ў гэты ж час 1957 года ўжо пабольшала да 1322 спраў, а ў першых трох кварталах гэтага года іх нарасло аж да 1977 спраў. Толькі на працягу двух гадоў лік іх павялічыўся аж на 1.000!

Аналізуючы ўсе гэтыя судовыя справы, мы бачым, што колькасць іх з кожным годам расце.

Несумненна, што ўсе гэтыя справы нікому не даюць ніякай карысці. Не даюць яны карысці нават і тым сялянам, якія «выйграюць» гэтыя справы, таму што ў пераважнай большасці выпадкаў кошт «выйграння» данай справы ёсць беспараўнальна большы ад вартасці рэчы, за якую йдзе суд. А робяць яны шмат кепскага. Атручваюць атмасферу добрага сужыцця сялян. Вядома, дзе няма ладу і сапраўднай згуртаванасці, там няма чаго марыць і аб дасягненнях у працы і аб павышэнні ўзроўню жыцця. Усе гэтыя непаладкі адцягваюць сялян ад іх абавязкаў і неаднойчы наносяць не малы ўрон эканоміцы нашай краіны.

Суд разглядае справу Івана Міхнюка.

Праязджаючы праз Шудзялова, мы зайшлі ў Прэзідыум ГРН і пацікавіліся, як Міхнюк і Карпач выконваюць свае абавязкі, як яны разлічваюцца з дзяржавай.

І што ж аказваецца: Іван Карпач залягае з даставай дзяржаве 170 кг. збожжа і 1.074 зл. падатку яшчэ з мінулых гадоў.

Іван Міхнюк на план 244 кг. збожжа яшчэ не прадаў дзяржаве ніводнага кг. збожжа, у падатку ўжо некалькі год карыстаецца ільготай.

Такіх сялян у нас шмат. Нажаль, людская псіхіка — гэта не кавалак жалеза. Не можна яе перакаваць у такую форму, якая нам найлепш адпавядае. Тым больш, не можна не хутка змяніць пры ўмовах дробнатаварнай гаспадаркі. А ўсё ж такі яна змяняецца пастаянна. Жыццё яе да гэтага прымушае.

В. БАРШЧЭЎСКІ

1200 цэнтнераў бульбы з гектара

Беласточчына, зрэшты, як і ўся наша краіна, славутая па вырошчванню бульбы і экспарту яе за граніцу. А ўсё ж —такі ўраджай бульбы ў нас непараўнальна нізкі і выносіць у сярэднім усяго толькі 121 цэнтнераў з гектара.

Калі б нам удалося павялічыць ураджай прыкладна на 50 прац., тады б мы атрымалі ў сярэднім каля 17 мільёнаў тон бульбы ў год дадаткова. Можна сабе ўявіць, якое вялікае значэнне мела б гэта для павелічэння кармавой базы, а што за гэтым ідзе росту жывёлагадоўлі! А колькі ж дадаткова можна было б тады атрымаць дэвізаў за экспарт бульбы заграніцу?

Аб выніках маіх доследаў і аб дасягненнях у вырошчванні бульбы я і хачу ў гэтым артыкуле падзяліцца з чытачамі «Нівы».

Поле, на якім я вырошчваў бульбу, на зіму зусім не было заарана. Расла тут «мешанка странчкова». Навесну яно зрабілася зусім зялёным, так зарасло ўсялякім зеллем. Не кожны селянін адважыўся б садзіць у такое поле бульбу. Я ўсё ж такі адважыўся. Узрушыў зямлю, даў трохі гною і ў гэты ж дзень пасадзіў бульбу. Плуг урэзаўся ў зямлю на глыбіню 30 см. Бульбу садзіў цэлую, не парэзаную, велічынёю з курынае яйка ў паўскібы на адлегласці 40 см адна ад другой, а ў радах, што 50 см. На засаджаным палетку ў гэты ж дзень рассеяў 3 цэнтнеры «солі - патасовай» і паўтара цэнтнера «суперфасфату гранулёванага» (на 1 га) і звычайнай цяжкай бараной забаранаваў перамешваючы гэтыя мінеральныя ўгнаенні з глебай. Калі толькі паказаліся ўсходы бульбы, я яе ізноў забаранаваў. Пасля 2 разы абрадліў і падсыпаў «сярчанам амону» (60 кг на 1 га).

Бульба, якую я садзіў, называецца «сібірскай» («сыбэрыйска»). Колер яе жоўты. Сярэдзіна зусім белая. Яна вельмі смачная. З абшару 0,15 га я накапаў гэтай бульбы 68 немалых мяшкоў. Тры гады ўжо я вырошчваю гэты сорт бульбы і заўсёды атрымоўваю добры ўраджай.

Падборка адпаведнага сорту бульбы мае немалы ўплыў на будучы ўраджай. Таму раю сялянам забяспечыцца добрай бульбай ужо цяпер. Восенню лягчэй яе дастаць.

Высокі ўраджай бульбы прыпісваю і таму, што менавіта на маім палетку перад бульбай расла «мешанка стронч-кова», якая на сваіх барадаўкавых карэннях пакінула ў раллі шмат азоту. Менавіта такія ўласцівасці накаплення азоту маюць канюшына, люцэрна, віка, сырадэля, гарох, лубін і іншыя струковыя расліны.

Нажаль, некаторыя сяляне недаацэньваюць гэтага і замест бульбы сеюць пасля гэтых раслін жыта, авёс або ячмень.

Станоўча раю замест таго, каб пакідаць поле чорным аблогам, засяваць яго лубінам і палавіну заараць восенню пад жыта, другую палавіну абавязкова пакінуць пад бульбу на весну. Калі яшчэ на гэтае поле падвезці гною і даць адпаведныя мінеральныя ўгнаенні, высокі ўраджай будзе запэўнены.

У адным з нумараў «Грамада — Рольнік Польскі» я прачытаў, што, грамадзянка Зося Каламанска з Магільніцы ў Варшаўскім ваяводстве вырасціла 3 бульбіны, якія разам важаць паўтара кілаграма. Аўтар гэтага артыкула — А. К. піша, што калі б пад кожным карчом былі толькі 3 такія бульбіны, дык ураджай з 1-го гектара выносіў бы прыкладна каля 1000 цэнтнераў бульбы.

Я пабіў рэкорд таму, што вырасціў 3 бульбіны, якія разам важаць 2 кілаграмы 290 грамаў. (780; 760 і 750 грамаў кожная). Калі б такія бульбіны былі пад кожным карчом, дык атрымаў бы з гектара прыкладна 1.200 цэнтнераў бульбы.

Вядома, пакуль што яшчэ мне не ўдалося вырасціць пад кожным карчом менавіта такія бульбіны, а ўсё ж такі павысіць яе ўраджай ўдалося, трэба сказаць, у значнай ступені.

Думаю, што гэта ўдасца таксама і іншым земляробам, калі яны ададуць належную ўвагу вырошчванню бульбы. Бо трэба ведаць, што добры ўраджай бульбы дае ў 2—3 разы большую карысць, чым збожжа.

НЕСТАР ПЕРАВОЙ

Рабочыя патрэбны

Ці ў Бельску - Падляскім лёгка атрымаць працу?

Якую працу? Дзе?

Вось некалькі слоў на гэтую тэму.

Аддзел працоўнага забеспячэння прыме на працу ў будаўніцтве 85 мужчын. Пакуль што няма заяў. Калі газарыць аб жанчынах, з тых у сучасны момант 25 шукаюць працы.

183 асобы з Бельска паехала на працу на Заходнія землі, між іншым, у Катавіцы і іншыя гарады. Большасць з іх працуе шахцёрамі. У Бельску - Падляскім патрэбны людзі з сярэдняй тэхнічнай і сельскагаспадарчай адукацыяй. Такое становішча на рынку працы ў Бельску-Падляскім. (аа)

А. АМІЛЬЯНОВІЧ 6)

КАЛІНОЎШЧЫКІ

Праз пэўны час група з сямі чалавек, якую вялі Карпюк і парашутысты, знікла ў прыляснай цемры. Ішлі асцярожна. Майская ноч была ціхай і прыгожай. Спявалі сваю спрадвечную песню салаўі, пахла расою і кветкамі. Па дарозе трэба было абмінуць шматлікія нямецкія пасты.

Пачало развідняцца, калі група прыбыла на палянку, дзе знаходзіўся штаб брыгады. Змучаныя інтэнсіўным маршам, ішлі спаць. Першы сон у партызанскім атрадзе, дзе пасцеллю была трава і мох, а коўдраю — ранішняя імгла.

У той час, калі Карпюк выконваў сваё заданне у Дзернякове, Дзімітр Карповіч разам з партызанскім патрулём набліжаўся да Грыбаўцоў. Меў заданне забраць у атрад Міхася Цярэшку. Перад вайной быў ён актыўным членам Камуністычнага Саюза моладзі. Дабраахвотна паступіў у Савецкую Армію і разам адступаў на ўсход. Недзе ў баях на Украіне трапіў у палон. Немцы адзелі яго ў мундзір Вермахта і прызначылі ў гаспадарчую роту, у якой выконваў абавязкі кухара. У пачатку месяца мая 1944 года прыехаў у сваю родную вёску на адпачынак. Мундзір не спужаў яго старых сяброў. Карповіч навязаў з ім кантакт. Цярэшка вельмі хацеў уцячы ў партызанскі атрад. Трэба было толькі зрабіць гэта так, каб выглядала, што партызаны забралі яго сілаю. Тады немцы не памсцілі б сям'і.

Партызанскі патруль затрымаўся каля Грыбаўцоў. Аляксандр Янкевіч застаўся ў дазоры. Карповіч таксама застаўся пры дарозе з увагі на тое, што ў вёсцы ўсе яго ведалі. Некалькі партызан пайшло да хаты Міхася Цярэшкі. Лаючы яго, паставілі пад сцяну і зачыталі яму «прысуд смерці». Пасля гэтага павялі з сабою. Так склалася, што ў гэты ж час ад Страшава ўваходзіў у вёску адзін немец з камендатуры ў Гарадку і сышчык. Мелі загад забраць Цярэшку ў Гарадок. Убачыўшы немца, Янкевіч, доўга не думаючы схапіўся за вінтоўку і «пачаставаў» яго куляю. Немец пахіснуўся, быццам п'яны і ўпаў у кусты. Шпік уцёк. Цэлая група разам з Цярэшкам хутка пакінула вёску і на досвітку была ўжо ў ліпніцкім лесе. Так Цярэшка стаў партызанам. Малады Аляксандр Янкевіч быў героем дня. Падпалкоўнік Вайцехоўскі доўга паціскаў яму руку і віншаваў з першай удачай, ды жадаў, каб у бліжэйшы час меў больш на сваім ліку забітых немцаў. З таго моманту падпалкоўнік Вайцехоўскі загадаў называць Янкевіча «Сашай - Бранебойшчыкам», які быў нязмерна задаволены сваім першым скромным дасягненнем.

Світала. На палянцы прачыналася жыццё. У штабе брыгады дэталёва абмяркоўвалі тэкст прысягі. Новастворaны партызанскі атрад налічваў ужо 14 чалавек. Карпюк разам з Любай Трахімчук перапісваў у некалькіх экземплярах словы прысягі. На палянцы адбывалася мітуслівая падрыхтоўка да ўрачыстасці. Упарадкавалі зброю і адзежу. Чакалі двух Карповічаў, якія павінны былі прысутнічаць пры прысязе.

Калі сонца пахілілася на захад, падпарадкаваных сабе партызанаў Карпюк сфармаваў у шарэнгу і зрабіў апошні перагляд. Быў прыгожы майскі вечар 8.V.1944 г. Перад новым партызанскім атрадам імя Кастуся Каліноўскага сабраліся ўсе прысутныя на палянцы партызаны. Насупраць стаяў камандзір брыгады падпалкоўнік Вайцехоўскі, начальнік разведкі Табуноў, Карпюк і два Карповічы. Карпюк падаў каманду «смірна». Атрад застыў нерухома. Аляксандр Янкевіч, як першы ў радзе, выступіў для прынясення прысягі. Па-вайсковаму ступіў тры крокі наперад, у адной руцэ сціснуў вінтоўку, а ў другой трымаў картку з тэкстам прысягі і паўтараў за Карпюком словы:

— Я, Аляксандр Янкевіч, дабраахвотна знаходжуся ў партызанскім атрадзе, каб змагацца з бязлітасным і хітрым ворагам, які па-здрадніцку напаў на маю Бацькаўшчыну. За спаленыя вёскі і гарады, за расстраляных старцаў, жанчын і дзяцей прысягаю змагацца супроць ненавіснага ворага да апошняй кроплі крыві, да перамогі. Кроў за кроў, смерць за смерць!

«Саша» падпісаўся пад прачытаным тэкстам прысягі і, аддаўшы картку камісару свайго атрада, стаў у строй. Пасля яго складалі прысягу іншыя. Гэты гістарычны і хвалюючы момант моцна перажываў кожны з прысутных на палянцы.

На пагодным вечаровым небе ляцеў нямецкі самалёт. Некалькі дзясяткаў пар вачэй з нянавісцю праводзілі яго, пакуль аж не схаваўся за галлём дрэў.

Першы дзень знаходжання ў атрадзе новапрынятых партызан набліжаўся да канца. Вечарэла.

Здзейсненыя мары

Яшчэ шмат год таму назад у вёсцы Мікулічы, Сямяціцкі павет, каля хаты старога Капчука, можна было ўбачыць такую карціну: у гародчыку, або дзесьці ў кутку панадворка, сядзела кучка малых дзяцей, паміж якімі пастаянна круціўся жывы, як іскра, сын Капчука — Янка. Таму сунуў кніжку ў рукі, іншаму кавалачак паперы, або сшытак, і гэта, па яго ўяўленню, была школа. Сам Янка быў заўсёды настаўнікам.

Калі бацька ці суседзі спыталі яго, кім ён будзе, як вырасце, Янка адказваў: «Настаўнікам». Але хіба мала здараецца, што ў дзіцячыя гады марыш аб адным, а дрэнны лёс нясе іншае?

*

Пачатковую школу Янка закончыў з адзначэннем. Нават слухаць не хацеў, калі бацькі адгаворвалі яго ад навукі. Здаў экзамены і паступіў у Педагагічны ліцэй. Ліцэй таксама закончыў з выдатным вынікам. Адразу ж пасля заканчэння ліцэя Янку паклікалі ў салдаты.

Яго накіроўвалі ў афіцэрскую школу, давалі нават загад. Янка заўсёды адказваў: «Не! Я вярнуся на вёску, я настаўнік і хачу застацца настаўнікам».

На ўпартасць чалавека няма рады.

*

Калі ехаў у вёску Навасады (Гайнаўскі павет), неяк нялёгка было на сэрцы, не ведаў мясцовасці. Як прымуць яго, маладога, нявопытнага, дзеці?

Як парадзі ь сабе без вопыту? Ці хопіць запалу?

Вестка аб тым, што прыехаў новы настаўнік, маланкай разышлася па вёсцы. Людзі з-за плоту паказвалі на настаўніка.

Маладосць Янкі неяк смяшыла ўсіх. Але справа абярнулася ў другі бок. Неўзабаве Капчук стаў кіраўніком школы. Сямікласная пачатковая школа змяшчалася ў двух цесных памяшканнях, апошнія класы — у сялянскіх хатах.

Аднойчы Янка Капчук склікаў сход бацькоўскага камітэта і неяк няўпэўнена стаў гаварыць аб перабудове школы, аб грамадскім чыне.

На сход зышліся сяляне ўсёй вёскі.

Вядома было, што школа цесная, што трэба перабудаваць яе, але якім чынам? Адкуль узяць грошы?

Пасля доўгіх спрэчак і разважанняў, прыйшлі да таго, што кожны селянін паабяцаў працу і грошы. Работа закіпела. Побач старога будынка хутка вырас новы прасторны будынак.

Колькі радасці было ў вёсцы! Людзі цешыліся школай, якую самі пабудавалі.

*

Ёсць у Навасадах партыйная арганізацыя. Капчук, як член партыі, дакладна і аддана выконваў усе пастаўленыя ёю задачы. У 1954 годзе Янку назначылі сакратаром ячэйкі, якім ён з'яўляецца да сёння.

Як сакратар на сходы стаў запрашаць беспартыйных сялян. Арганізаваў партыйную вучобу.

Змест вучобы, што праўда, розніўся ад агульнапрынятай формы, затое закраналіся вельмі цікавыя пытанні аб педагогіцы, выхаванні дзяцей і светапоглядзе. Людзі ўжо не дзіваваліся яго маладосці.

Настаў тэрмін выбараў у нарадовыя рады. Сяляне прышлі да Капчука, паразмаўлялі, не мог адказацца ад кандыдатуры раднага.

Закончыўся першы тэрмін склікання, яго выбралі другі раз.

*

Радны, сакратар пярвічнай партарганізацыі, дзеяч Саюза настаўнікаў Польшчы — вось функцыі, якія выконвае Капчук. Апрача таго ён ужо 4 гады вучыцца ў вышэйшай педагагічнай школе — завочна вывучае фізіку і матэматыку.

У гэтым годзе будзе здаваць дыпломны экзамен. Навасады — вялікая вёска. Людзі тут розныя — добрыя і дрэнныя, свядомыя і адсталыя. А дзеці, вядома, бяруць прыклад з бацькоў. Капчуку даводзіцца часта размаўляць з бацькамі.

Ён быў ужо не ў адной хаце. Зойдзе да каго ў хату, збяруцца сяляне і гутараць аб палітыцы, справах вёскі, хуліганстве, выхаванні. Усё гэта таксама выхаваўчая праца, толькі крыху ў іншай форме.

Колькі клопатаў маюць сяляне з рознымі справамі! З кім параіцца? — З Капчуком, ён параіць.

І прыходзяць людзі. Трэба раіць, пісаць заявы, інтэрвенцыі. А часу так мала на ўсё, дні такія кароткія. Малады 28-гадовы настаўнік, які вышаў з народа і вырас у народнай Польшчы, пакарыў сваёй працай сэрцы простых людзей.

Ён не спыніўся на месцы. На ўсё знайшоў час.

Тэкст і фота — А. АМІЛЬЯНОВІЧ

Калі ўжо вёска спіць, у акне Янкі Капчука доўга яшчэ гарыць святло, ён вучыцца...

Кіраўнік школы ў Навасадах Янка Капчук сярод настаўніц сваёй школы.

З жыцця нацыянальных меншасцяў

У Ольштынскім ваяводстве ў сучасны момант жыве каля 60 тыс. украінцаў. Вось таму ў Ольштыне існуе Ваяводскі аддзел Украінскага грамадска - культурнага таварыства, які налічвае каля 2 тыс. членаў. Асноўная дзейнасць аддзела накіравана на працу культурна - асветную. У некаторых паветах вельмі добра разгортваецца праца УГ-КТ.

Першае месца займае павет Гурова Улавецкі. Аддзел налічвае больш 500 членаў таварыства. Паспяхова працуе 40 асабовы калектыў песні і танц., які часта выязджае з канцэртамі ў многія мястэчкі. У павеце ў 4 школах украінскія дзеці навучаюцца роднай мове. Вядома, школ украінскіх і школ, дзе выкладалася б украінская мова, магло б быць больш, але бяда ў тым, што нехапае настаўнікаў, якія б ведалі украінскую мову. У сучасны момант у 60 школах у Ольштынскім ваяводстве выкладаецца украінская мова.

Настаўніцкія кадры рыхтуюцца ў двух педагагічных ліцэях у Барташыцах (Ольштынскае ваяводства) і Шчэціне.

Украінцы ў Ольштынскім ваяводстве ад нядаўна кожную пятніцу ў 18 гадзін могуць слухаць перадачы на роднай мове.

М. Х.

Колькі дзяцей вучыцца ў школах Беласточчыны

На 1-е кастрычніка г. г. у пачатковых школах Беласточчыны налічвалася 156.449 вучняў.

Усяго ж у нас у сярэдніх школах, падлеглых ваяводскаму кураторыуму налічвалася:

У агульнаадукацыйных ліцэях — 7.183 вучняў, педагагічных ліцэях — 1.995, тэхнікумах — 2.272 вучняў і прафесіянальных школах — 4.701 вучняў.

Агулам у сярэдніх школах, падлеглых кураторыуму Беластоцкага ваяводства, налічвалася 16.151 вучняў.

Апрача гэтых сярэдніх школ ёсць яшчэ на тэрыторыі Беласточчыны сярэднія школы: сельскагаспадарчыя, прафесіянальныя, гандлёвыя і іншыя, якія не падлягаюць ваяводскаму кураторыуму.

(вб)

Песенны беларускі фальклор Беласточчыны

Свяці месячэньку

Свяці, мецячэньку,
Не падай Юрочку,
Пайду да дзяўчыны,
Пайду да мілоі
На ўсю цёмну ночку.

Выйшаў я ў сені,
Вячэраці селі.
А мая мілая
Шчэ й чарнабрывая
Да вячэры не сядае.

Дробны лісцік піша,
Дзяцінку калыша,
З буйным ветрам
Размаўляе.

Ой вецер, вятрочку,
Павей ты ў садочку.
Святліца сырая,
Дзяціна малая,
Сама я маладая.

Ад МАРЫІ ГАЙДУК (50 год) і НАДЗІ ГАЙДУК (52 гады) з вёскі ТАРНОПАЛЬ (Гайнаўскі павет) запісала ВЕРА ЛЯУЧУК

Падпалкоўнік Вайцехоўскі прысеў ля кастра, акружылі яго партызаны. Камандзір брыгады ўмеў расказваць. Расказваў пра дзейнасць розных партызанскіх брыгад і груповак, пра разгромы нямецкіх гарнізонаў. Маладыя партызаны ўважліва слухалі.

— Ну, а цяпер, таварышы, давайце заспяваем. Толькі не вельмі голасна, — запрапанаваў Вайцехоўскі.

Прыгожым мужчынскім голасам Вайцехоўскі заспяваў партызанскую песню, падхапілі яе іншыя.

«Выкрадзенне» Цярэшкі і адыйсцё іншых хлопцаў з вёскі ў партызаны мабілізавала нямецкі гарнізон у Гарадку, які пачаў рабіць аблавы.

9 мая 1944 года ў Грыбаўцы прыехала некалькі дзясяткаў жандараў. Падзяліўшыся на дзве групы, немцы рушылі ў лес.

На палянцы, дзе знаходзіўся партызанскі лагер, нічога не ведалі аб аблаве. Пасля абеду партызаны пачулі нейкі свіст у лесе. Занепакоеныя гэтым, вырашылі выслаць разведку. Аднак нічога падазронага не было адкрыта.

Было ўжо каля 16 гадзін, калі на паляну пасыпаліся аўтаматныя кулі. Знянацку атакаваны партызанскі атрад праз некалькі хвілін адказаў агнём. Гэта на момант устрымала немцаў. Адбіваючыся, партызаны пачалі адступаць у лес. Немцы атакавалі ўсёй сілаю, ад куль ляцелі кавалкі кары і галінкі.

Аляксандр Янкевіч некалькі раз стрэліў да немцаў і ўсхапіўся з зямлі, каб схавацца за бліжэйшае дрэва. Не паспеў... дагнала яго варожая куля. Падскочыў да яго падпалкоўнік Вайцехоўскі.

— Саша, Саша! — крычаў камандзір, намагаючыся падняць яго.

«Саша» расплюшчыў памутнеўшыя вочы, на губах паказалася ўспененая кроў, хацеў нешта сказаць, але ўжо не мог. Бяссільна павіс на руцэ камандзіра. Вайцехоўскі паклаў на лясны мох цела баявога сябра.

Так загінуў першы партызан атрада імя Кастуся Каліноўскага — 16-гадовы Аляксандр Янкевіч, геройскі «Саша-Бранебойшчык». Карповіч з Карпюком адшукалі яго цела ў лесе і пахавалі. Рэшта партызан разам са штабам брыгады адступіла ў лес без страт. Немцы знішчылі палаткі, паразбівалі пасады, забралі некалькі запасных вінтовак і ад'ехалі ў Гарадок.

Група партызан, адступаючы з палянкі, прайшла цераз шасэ Беласток — Ваўкавыск і схавалася ў скрабляцкім лесе. Ішоў густы дождж. Прамокла адзежа, нельга было раскласці агню. Сабралася партызанская нарада. Раздумвалі аб прычыне нападу немцаў на стаянку атрада і штаба брыгады. Дайшлі да вываду, што гэты напад не быў выпадковым. Начальнік разведкі брыгады атрымаў загад, каб высветліць, хто выдаў месца стаянкі штаба брыгады. Вінаватых трэба сурова пакараць. На нарадзе было пастаноўлена падзяліцца на меншыя групы. Штаб павінен быў адыйсці пад Чорную Вёску. Карпюк, Люба Трахімчук, Аляксандр Кардаш і Рыгор Налівайка засталіся ў скрабляцкім лесе. Мелі заданне ўтрымліваць сувязь з Карповічам, а таксама праводзіць падрывы паяздоў. Двое парашутыстаў з аховы штаба брыгады — Абадоў і Дзотаў, а таксама сем іншых партызан павінны былі пайсці ў аколіцы вёскі Дзернякова і забраць адтуль дзесяцізарадныя вінтоўкі. Трэба было ім навязаць сувязь з групай савецкіх палонных, якія знаходзіліся на рабоце пад Заблудавам і забраць іх у партызанскі атрад. Абмеркаваўшы спосабы кантактаў і спраўдзіўшы паролі, групы развіталіся і разышліся ў розныя напрамкі на доўгія месяцы.

Чатыры партызаны на чале з Абадовым у начным змроку ішлі лясамі ў кірунку вёскі Дварыск. Пасля некалькіх дзён падарожжа яны дайшлі да вёскі Дварыск, дзе хавалася значная група яўрэяў, якія мелі кантакт з штабам брыгады імя Кастуся Каліноўскага. Была наладжана з імі сувязь. На другі дзень у яўрэйскі лагер прыбыў сувязны ад штаба брыгады і перадаў загад падпалкоўніка Вайцехоўскага. Яўрэяў падзялілі на групы, якія накіравалі ў розныя атрады. Абадоў разам са сваімі партызанамі і з адной групай яўрэяў рушыў у атрад Піліпаўцаў. Там павінен быў знаходзіцца штаб брыгады. Аднак нікога на месцы не знайшлі, падпалкоўнік Вайцехоўскі пайшоў на разведку новых тэрыторый у аколіцы Кнышына, за Беластокам.

У скрабляцкім лесе застаўся Аляксей Карпюк і некалькі яго партызан. Амаль штодзень сустракаўся з Карповічам і іншымі сувязнымі, якія застаўлялі харчы і амуніцыю. Запланавалі правесці ўзрыў поезда паміж Крынкамі і Габятамі. Трэба было расставіць выбуховага матэрыялу. Цяжка ўжо было знайсці дзе - небудзь артылерыйскі снарад.

(Працяг будзе)

І. РЫБІНСКІ

У нашых суседзяў 1)

Старым звычаем журналіста, пішучага рэпартаж з заграніцы, не магу распачаць, каб не ўспомніць аб тамажні. Але што ж, праверку робяць толькі польскія таможныя служачыя. Тут кожны ўдзельнік экскурсіі намагаўся пераканаць таможнікаў, што не верыць нямецкай кухні, і таму забраў з сабою цэлую шынку, некалькі кілаграмаў «жывецкай» і «мысліўскай», што чорную каву, якую вязе, лекар яму казаў піць, ну, а гэты шакалад і дзве літровачкі спірту — гэта для... цёці — старэчыны, на настойку з лячэбных раслін.

Па другі бок граніцы неяк ніхто гэтым не цікавіўся. Таможнікі нават не спяшаліся аглядаць гэтыя скарбы. Хопіць сказаць, што няма золата, брыльянтаў, мастацкіх вырабаў, чужых грошай, значыцца ўсё ў парадку, можна ехаць далей.

Але ўсё ж такі, відаць, добрае вока маюць таможнікі. З адным мужчынам размаўлялі досыць доўга і, відаць, шмат аб чым.

Першае, што кідаецца ў вочы на зямлі Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, гэта незлічоная колькасць тэлевізійных мачт. Тэлебачанне тут з'яўляецца, так сказаць, штодзённым хлебам кожнага вясковага жыхара. Здзіўляла нас і тое, што нідзе няма палявых сцежак. Кожная дарожка, нават і тая, што вядзе да суседняга палетка, асфальтаваная, а ў найгоршым выпадку — жвіраваная.

У Дрэздна чыстая станцыя, людзі гвалтам не пхаюцца да ад'язджаючага цягніка. Відаць, добрае выхаванне ў адносінах чалавека да чалавека.

Экскурсію нашу сустрэў ветлівы, з мілай усмешкай на твары, малады чалавек Ёган Пэтэр Томас, так прадставіўся нам. Гэта значыць Ян, Пётр, Тамаш. Але ж будзь тут разумны, чалавеча, здагадайся, каторае ім ёсць яго прозвішчам.

*

У гасцініцы мы атрымалі па 54 марак грошай і тут узнікла праблема, чаго «не купіць». Над гэтай праблемай думалі аж да вечара. Пасля ідзем паглядзець горад, як хто хоча, на ўласную руку. Мы ўскочылі ў першы лепшы трамвай. Едзем у першым вагоне. Едзем 15 мінут, паўгадзіны, і гадзіну, а кандуктара ні следу. Людзі сядаюць і высядаюць на прыпынках.

Што гэта? Што за парадкі? Ужо нехта з нас хацеў напісаць нататку ў мясцовую газету, што такія беспарадкі ў дрэзненскай гарадской камунікацыі, але, перш за ўсё, падзяліліся мы сваімі меркаваннямі з немцам, што сядзеў побач нас.

Аказалася, што ў ГДР уведзен наступны звычай: у першы вагон трамвая садзяцца тыя людзі, якія маюць месячныя білеты і аб гэтым кожны ведае. Тады, зразумела, што не патрэбны тут кандуктар. Навошта ён?..

«Эх, — падумаў я сабе, — каб так у нас было... цікава, хто б там ехаў?» «Тут людзі вераць адны другім» — гэта была першая нататка, якую, мусіць, кожны з нас напісаў.

Значыцца, пасля таго, як наш сусед праінфармаваў нас аб правілах адносна праезду ў трамваях, мы хуценька перайшлі ў другі вагон трамвая і заплацілі за білеты. І тут нашым вачам паказалася нешта незвычайнае. Кароткі шчоўк аўтаматычнай кандуктарскай торбы (кандуктар нават няглядзячы націснуў там на нейкі гузічак), бразг падаючай дробнай манеты ў руку кандуктара і ён, нават не спраўдзіўшы, падае манету нам. Мы спраўдзілі здачу, аказалася, што аўтамат ідэальны.

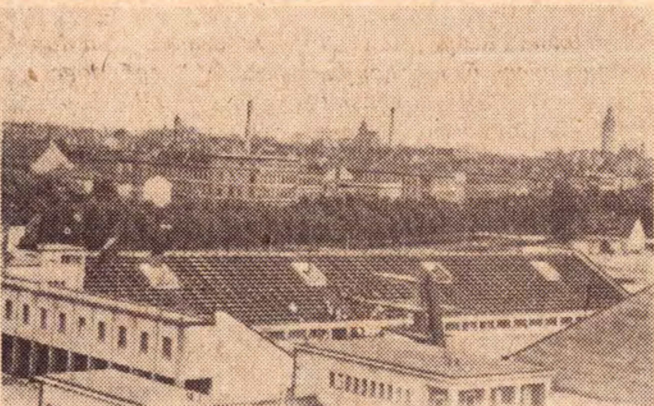
«Механізацыя палягчае жыццё чалавеку» —гэта была другая нататка, напісаная праз хвіліну.

У аўтамаце можна купіць паштоўкі, любыя папяросы, у аўтамаце і ўдзень і ўночы можаш зачыніць свой матацыкл ці веласіпед; з аўтамата атрымаеш прафілактычныя сродкі, плёнкі да фотаапаратаў. Амаль на кожным рагу вуліцы, нават ля кожнай крамы вісяць аўтаматы і нідзе няма разбітага, як гэта «практыкуецца» ў нас з тэлефоннымі аўтаматамі. Кожным аўтаматам нехта апякуецца.

Група экскурсантаў абступіла адзін з такіх аўтаматаў, наракаючы, што «не выдае папяросаў». Раптам з'явіўся ўласнік крамы, спытаў у чым справа, адчыніў ключам аўтамат і даў пачку папярос. Нават не падумаў аб тым, што хтосьці мог бы не кінуць у аўтамат грошай. А я б сваёй галавы за гэта не даў, пачуўшы пазней насмешку над нямецкай «наіўнасцю».

Сказ «тут людзі адны другім давяраюць» я падкрэсліў два разы, але і хачу дадаць, што «відаць тут людзі заслугоўваюць на гэта». !

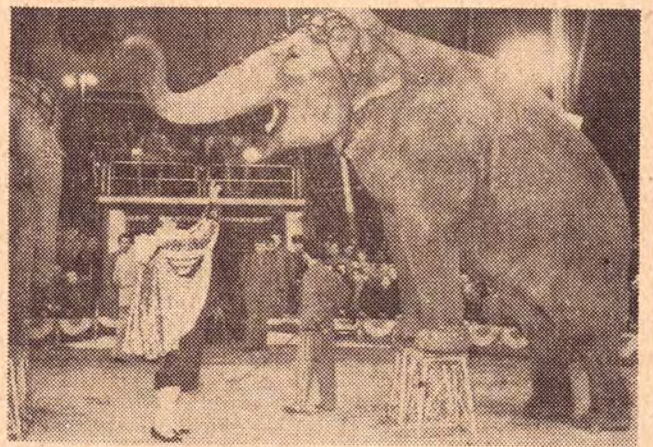
(Працяг у наступным нумары).

Панарама Ліпска

фота — І. Р.

Музыкальная сланіха „Мірза“

18 кастрычніка ў Беластоку распачаў свае выступленні савецкі цырк пад кіраўніцтвам С. Слабодчыкава.

Аб папулярнасці цырка найлепш сведчаць натоўпы людзей, якія штодзённа збіраюцца на плошчы каля Бялкі, дзе размясціўся цырк. Кожны хоча паглядзець на таленавітых савецкіх артыстаў. А трэба сказаць, што ёсць тут на што паглядзець. Эмоцыя і напружанасць не пакідаюць гледача ад пачатку да канца выступлення. Тут няма слабых пунктаў. Кожны чумар двухгадзіннай праграмы выдатна дапрацаваны і мае сваю асаблівую мастацкую прыгажосць. Вялікае майстэрства савецкіх артыстаў назіраецца і ў эквілібрыстыцы (Р. Немчынская і М. Егараў) і ў яздзе на конях узбекаў — Лолы і Лаўра Хаджаевых і ў выступленнях музыкальных эксцэнтрыкаў В. і А. Макеевых і ў выступленні развясёлай пары клоунаў — В. Арлова і Ю. Трапіцына, якія да слёз смяшылі прысутных, а калі зайшла патрэба, патрапілі зайграць рускую «Всю то я вселенную...» на звычайных каменнях.

Аднак найбольшыя апладысменты збіраў заслужаны артыст РСФСР — Ю. Дураў са сваімі любімцамі: сланамі, цюленем, мядзведзем, лісамі, пеўнямі, сабакамі, галубамі і іншымі дрэсіраванымі жывёлінамі. Сапраўды, цяжка паверыць, што гэта не сон, калі глядзіш на грамадную сланіху «Мірзу», якая іграе на маленькім губным гармоніку, ды яшчэ ў такт пазбівае нагой па бубне, або танцуе «кракавяка».

Савецкія артысты

У ІМЯ БУДУЧЫНІ

(Працяг са стар. 3)

сур'ёзна. Але я лічыў, што такімі справамі не жартуюць, і настойваў на сваім. Нарэшце ён сказаў: «Добра, падумаем, я да цябе зайду заўтра».

На другі дзень, сустрэўшыся са мной, Роберт заявіў: «Пытанне вырашана, вось пісталет, ты пойдзеш у суд і выканаеш рашэнне партыі; табе не ўдасца — пайду я». Апошнія словы Роберт кідаў не на вецер. Я ніколі не сумняваўся і цяпер упэўнены, што калі б мне не ўдалося расправіцца са Стральчуком, дык гэта зрабіў бы ён. Роберт быў горача адданым справе партыі камуністам. Ён не раз даказваў гэта сваёй дзейнасцю ва ўмовах падпольнай работы. Роберт герачна загінуў у 1936 годзе ў Іспаніі ў баях з фашыстамі, будучы камісарам аднаго з батальёнаў інтэрнацыянальнай брыгады імя Лістэра. Я ніколі не забуду светлы вобраз гэтага палымянага рэвалюцыянера і вернага друга.

Не ведаю, можа, да маёй сустрэчы з Робертам ЦК партыі і вырашыў даручыць мне выканаць заданне па ліквідацыі Стральчука, але размова са мной аб гэтым адбывалася так, як тут апісана. Роберт мяне запэўніваў, што пра гэтую размову і прынятае намі рашэнне ведаем толькі мы ўдвух.

25 студзеня 1936 года ў Віленскім акруговым судзе павінен быў адбыцца суд над 7 камуністамі. Было вядома, што на судзе з паказаннямі выступіць правакатар Стральчук. Згодна з планам, я павінен быў прабрацца ў залу суда і забіць яго.

Заданне было нялёгкае. Накіроўваючыся ў суд, я добра разумеў, што магчымасцей на выратаванне ў мяне амаль што няма і што мне наогул адтуль жывым наўрад ці ўдасца выбрацца. Я ні разу не быў у акруговым судзе, не ведаў яго размяшчэння, і мяне маглі схапіць сышчыкі раней, чым я стану выконваць заданне. Я ішоў страляць у правакатара, якога апроч таго што на фатаграфіі, паказанай Робертам і змешчанай на лістоўцы з рашэннем ЦК партыі, ніколі не бачыў.

Каб даць магчымасць выратавацца пасля выканання задання, Роберт прапанаваў мне ўзяць з сабой чалавек пяць камсамольцаў, якія павінны былі б выклікаць у памяшканні суда замяшанне і памагчы мне ўцячы ад сышчыкаў і паліцэйскіх. Я не згадзіўся з гэтай прапановай, каб не было лішніх ахвяр. Шансы на мае ўцёкі былі мінімальныя, а камсамольцы напэўна трапілі б у рукі паліцыі.

Роберт прапанаваў мне таксама ключ ад кабінета пракурора. Гэты кабінет быў побач з залам судовага пасяджэння і з яго быў чорны ход на двор. Але і ад гэтай прапановы я адмовіўся, бо наўрад ці можна было ёю пакарыстацца, не маючы ўяўлення, як размешчаны памяшканні ў будынку суда.

Да таго ж ключ мог быць лішнім рэчавым доказам. Я прыняў толькі адну яўку і пароль на новую, добра заканспіраваную ў будынку корпуса пагранічных войск кватэру, гаспадыняй якой была адна збяднелая графіня. Гэтай кватэрай я мог пакарыстацца ў выпадку ўдалых уцёкаў.

24 студзеня да мяне прыйшоў Роберт, і мы з ім прагаварылі да дзвюх гадзін ночы. Раніцай я прачнуўся а палове дзесятай, а ў дзесяць гадзін павінен быў пачацца працэс у судзе. Выбегшы на вуліцу, я знайшоў рамізніка і хутка дабраўся да суда. Але працэс пачаўся ўжо, і ў залу мяне не пусцілі. Давялося чакаць да перапынку. Пасля перапынку я разам са сведкамі і роднымі падсудных увайшоў у зал суда. Зайсці туды мне памагло добра сфабрыкаванае пасведчанне, выдадзенае нібы на маё імя камендантам павятовай ваеннай фашысцкай арганізацыі «Стралец». Тут я даведаўся, што Стральчук ужо выступаў, і мне не аставалася больш нічога, як пайсці.

З вялікім цяжарам на сэрцы я вяртаўся з акруговага суда. Мучыла ўяўленне, што падумае пра мяне Роберт. Раптам ён палічыць, што я збаяўся і таму не страляў у правакатара? Але тое, што яшчэ была магчымасць выканаць заданне, мяне супакойвала крыху. Я ведаў, што 27 студзеня пачнецца судовы працэс над 18 студэнтамі Віленскага універсітэта, дзе зноў павінен даваць паказанні Стральчук. Гэтую магчымасць расправіцца з правакатарам я ўжо ні ў якім выпадку не праміну. Цяпер, вывучыўшы абставіны ў судзе, буду дзейнічаць дакладна і ўпэўнена.

Увечары да мяне прыйшоў Роберт, каб высветліць, чаму ў зале суда не было стрэлаў, якіх ён чакаў з напружаннем увесь дзень. Вытлумачыўшы, як была справа, я папрасіў Роберта прынесці мне другі, больш надзейны пісталет, бо ў мяне быў моцна заіржавелы сямізарадны браўнінг старога ўзору і ён у мяне выклікаў сумненне. У той жа вечар Роберт выканаў маю просьбу. У маіх руках з'явіўся яшчэ адзін новы сямізарадны пісталет.

(Працяг у наступным нумары)

У гонар III З'езду партыі і 1000-годдзя Польшчы

Грамадскія чыны

Сяляне з Баброўнік выкапалі паабапал дарогі ў Коматаўцы равы даўжынёю ў некалькі сот метраў. Вартасць чыну — 700 зл.

*

Жыхары вёскі Юшкаў Груд адрамантавалі дарогі і меліяравалі некалькі гектараў сенажацяў на суму 10.500 зл.

*

Сяляне з Веек пабудавалі шлюз на рацэ. Вартасць выкананай працы — 24 тыс. злотых.

*

Вёскі Валілы - Станцыя і Грыбаўцы адрамантавалі мост і перабудавалі 250 метраў дарогі. Вартасць чыну — 5.100 зл.

*

Жыхары вёскі Ялоўка адрамантавалі 400 м. вуліцы, зраўнялі рынавы пляц, рэгуліравалі раку і адрамантавалі мост. Усе гэтыя работы аблічаны на 10.638 злотых. (а. а.)

ПАДЗЯКА

З выпадку 400 - годдзя Польскай пошты, якая сёння служыць кожнаму грамадзяніну Польскай Народнай Рэспублікі, Паштовая ўстанова ў Палічнай шчыра дзякуе Пачатковай школе ў Вілюках за распаўсюджванне газеты «Ніва», якая з'яўляецца любімым часопісам дзетвары гэтай школы. Шмат увагі распаўсюджванню «Нівы» прысвячае кіраўнік школы Людміла Збучынская. Паштовая ўстанова жадае настаўніцы Збучынскай самых лепшых творчых поспехаў на настаўніцкай ніве.

Начальнік пошты
В. ІГНАЦЮК

Некалькі лічб з Беласточчыны

На 1-га ліпеня г. г. на Беласточчыне налічвалася 1.860.173 жыхары.

*

За 6 месяцаў г. г. на Беласточчыне 4.468 пар узялі шлюб. За гэты ж час нарадзілася 15.666 дзяцей, а 4.960 чалавек памерла. Такім чынам, натуральны прырост Беластоцкага ваяводства складае 10.706 чалавек, гэта значыць 9,8 чалавек на 1.000 жыхароў.

*

А вось так выглядалі гэтыя лічбы ў некаторых паветах Беласточчыны ў пачатку другога паўгоддзя г. г.

Беластоцкі павет: узяла шлюб — 301 пара; нарадзілася дзяцей 1.421; памерла — 408 людзей; натуральны прырост — 713 чалавек, г. зн. 8,2 чалавек на 1.000 жыхароў павета.

Бельскі павет: шлюб узялі — 336 пар; нарадзілася — 906 дзяцей; памерла — 340 асоб; натуральны прырост — 566 чалавек, г. зн., 7,8 чалавек на 1.000 жыхароў павета.

Гайнаўскі павет: 347 пар ажанілася; 735 дзяцей нарадзілася; 247 людзей памерла. Натуральны прырост — 488 чалавек, г. зн., 8,4 чалавек на 1.000 жыхароў павета.

Дуброўскі павет: ажанілася — 111 пар; нарадзілася — 351 дзіця; памерла — 137 асоб; натуральны прырост — 214 чалавек, г. зн., 7,6 чалавек на 1.000 жыхароў павета.

Сакольскі павет: 230 пар ажанілася; 878 дзяцей нарадзілася, а 307 асоб памерла. Натуральны прырост — 571 чалавек г. зн., 8,4 на 1.000 жыхароў павета.

Сямяціцкі павет: ажанілася 248 пар; нарадзілася 822 дзяцей, 319 асоб памерла. Натуральны прырост — 503 чалавек г. зн., 7,1 чалавек на 1.000 жыхароў павета (найменшы прырост на Беласточчыне).

Беласток — горад: 515 пар ажанілася; 1412 дзяцей нарадзілася; 387 асоб памерла. Натуральны прырост горада складае 1.025 чалавек. г. зн. 9,2 чалавек на 1.000 жыхароў горада.

*

Найбольшы натуральны прырост адзначаецца на поўначы Беласточчыны.

У Галдапскім павеце складае ён 20,9 чалавек на 1.000 жыхароў павета, у Алецкім — 16,6 чалавек і ў Элцкім — 14,6 чалавек на 1.000 жыхароў павета. (вб)

„NIWA"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok, M. C. Skłodowskiej 7, tel. 54-14.
Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41, red. naczelny i sekretariat 25-89.
Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".
Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł., rocznie — 28.80 zł.
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć, na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.
Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł, półrocznie — 20.30 zł. i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.
Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA", Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2 6 51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4,16
NKl. 5,000 Bltk. L-3

Як працуе папераджальная калегія ў Бельску-Падляскім

Адміністрацыйна-карны аддзел у Бельску - Падляскім займаецца падрыхтоўкай спраў аб нарушэннях грамадскага характару, якія пасля разглядаюцца папераджальнай калегіяй.

Якія гэта справы і колькі іх ёсць у гэтым годзе. Гэта справы аб хуліганстве і аб нарушэнні публічнага парадку. Далей справы, якія датычаць нарушэння правіл дарожнага руху, напрыклад: што гаспадары не маюць таблічак і асвятлення ля вазоў, што ездзяць у п'яным выглядзе, трымаючы левы напрамак па дарозе і г. д.

Далей ставяцца справы падаткавых задоўжанасцей і справы аб так званым «дзікім будаўніцтве» гэта адносіцца да будавання гаспадарчых і жыллёвых будынкаў без дазволу. У гэтым годзе сабралася 550 розных спраў — значна больш чым за аналагічны перыяд мінулага года.

Аднак гэта не сведчыць аб тым, што ў гэтым годзе больш усяляκіх злачынстваў і нарушэнняў, чым ў мінулым годзе, гэта толькі доказ аб узросце аператыўнасці нашай міліцыі.

У гэтым годзе папераджальная калегія ў Бельску-Падляскім, між іншым, разгледзела 235 такіх спраў, за якія неабходна было пакараць.

На здымку: папераджальная калегія ў Бельску абмяркоўвае справу Марыі В. (у прысутнасці абвінавачанай) за тое, што пасла карову на забароненым участку лесу.

Тэкст і фота: — А. А.

Будзе крама

У 37 нумары «Нівы» ад 14 верасня г. г. мы змясцілі інфармацыю пад загалоўкам «Малая праблема вялікай вёскі», дзе пісалі аб тым, што ў вёсцы Рыбалы, Бельскі павет, няма крамы, а новая будуецца вельмі памалу. Наша нататка, мабыць, дапамагла. У сучасны момант ужо зроблены фундамент і звезены будаўнічыя матэрыялы.

Павятовае праўленне грамадскіх кааператываў у Бельску - Падляскім павінна дапільнаваць, каб магчыма як найхутчэй пабудаваць будынак на краму. Неўзабаве надыйдзе зіма і сялянам вельмі цяжка будзе ездзіць за самымі наймалейшымі пакупкамі ў другія вёскі.

На здымку: у Рыбалах будуецца новая крама.

Тэкст і фота — А. А.

Новыя механічныя пякарні

У гэтым годзе Ваяводскае праўленне грамадскіх кааператываў закончыць пабудову дзвюх новых механічных пякарняў у Бранску і Юсе (Элцкі павет). Новыя пякарні будуць выпякаць 3 тоны пячыва ў суткі. Кошт пабудовы адной пякарні — 1.500.000 зл.

У будучым годзе будзе закончана пабудова такіх самых пякарняў у Сухаволі (Сакольскі павет) і Ядвабным (Ламжынскі павет).

Настаў час малацьбы

Восень і зіма — гэта на вёсцы час малацьбы. Сёння сяляне штораз менш карыстаюцца цапамі, якіх звычайна гадамі не выпускалі з рук. Яны штораз шырэй выкарыстоўваюць у гэтай мэце навейшыя малацільныя агрэгаты. Агрэгаты такія маюць машынныя суполкі і сельскагаспадарчыя гурткі, якія абслугоўваюць сялянскія гаспадаркі.

На здымку: — Калектывам і малаціць весялей. — кажуць гаспадары з Макоўкі. Фота — А.А.

Пагутарым

Ці ўзялі грошы?

Мы атрымалі ліст, у якім адзін з нашых чытачоў з вёскі Сацы (Гайнаўскі павет) піша, што сяляне гэтай вёскі шмат працы ўлажылі ў пабудову дарогі. Навазілі грамадскім чынам камення і пяску амаль на 2 кіламетры дарогі. Ці за нашу працу не ўзялі прыпадкова грошы дарожны майстар і яго дапаможнікі? — пытае ён.

Дарагі чытач! — Думаем, што за вашу дабраахвотную працу грошай не ўзяў ніхто. Зэканомленыя вамі грошы засталіся да выкарыстання дзяржаве. За гэтыя грошы дарожны аддзел зможа пабудаваць больш дарогі ў іншым месцы.

Толькі чаму, калі сяляне вёскі Сацы паклалі шмат дабраахвотнай працы, дарожны аддзел у Гайнаўцы не арганізаваў сходу і не падлічыў дасягненняў сялян, не пахваліў іх за выдатную працу. Гэта заахвоціла б сялян прыступаць да грамадскіх чынаў на ўсіх іншых участках працы.

А працы ў нашых асяроддзях ёсць шмат. Яшчэ мала ў нас школ, клубаў і дамоў культуры. Маем шмат дрэнных дарог. Усё гэта можна зрабіць супольнымі сіламі, без дапамогі дзяржавы.

І таму вось XII Пленум Польскай Аб'яднанай Рабочай партыі заклікае ўсіх да ўдзелу ў грамадскіх чынах. І мы, як жыхары Народнай Польшчы, не павінны адставаць. Няхай кожны з нас сваей працай дапаможа нашай дзяржаве ў пабудове лепшага жыцця, якое называецца сацыялізмам.

Ваш сябра Міхась

Найцікавейшы ліст — 100 зл.

Чытачы! Вы кожны дзень спатыкаецеся з добрым і дрэнным, з прыгожым і несправядлівасцю. Вы самі як жа часта думаеце і гаворыце паміж сабой аб тым ці іншым здарэнні ў вёсцы ці горадзе. Вы самі як жа часта хваліце добры ўчынак і асуджаеце дрэнны, несправядлівы.

Чытачы, а чаму б вам кожнаму ў паасобку гэтымі справамі, здарэннямі, учынкамі не падзяліцца з агулам чытачоў «Нівы»? А цікава і карысна гэта было б.

Пішыце ў „Ніву"

Добрае хваліце, дрэннае ганьце, выказвайце свае думкі і погляды на справы, якія вакол вас дзеюцца.

Вашы лісты рэдакцыя будзе друкаваць на старонках «Нівы».

Найлепшую і найцікавейшую карэспандэнцыю ў даным тыдні чакае ўзнагарода — 100 зл.

Папраўка

У апошнім нумары «Нівы» ад 2 лістапада 1958 г. па віне рэдакцыі былі дапушчаны дзве даволі важныя памылкі.

На старонцы І у артыкуле п. заг. «Ранг склаўшыхся падзей» у другой калонцы, у дзесятым радку зверху напісана: «больш чым 20 цэнтнераў», а павінна быць: «больш чым 20 працэнтаў».

На стар. 4 у заметцы пад заг. «У гонар III З'езду партыі і 1000-годдзя Польшчы» у апошнім радку ў другой калонцы напісана: «Роў даўжыні 200 км.», а павінна быць: «роў даўжыні 200 м.»

Усякая ўсячына

Чым займаюцца амерыканскія вучоныя

Амерыканскі інстытут даследавання апініі публічнасці, не могучы знайсці нічога лепшага да работы, займаецца такімі «навуковымі» праблемамі, як ужыванне людзьмі крэмаў ды духоў. Паводле гэтых даследаў, у Амерыцы на кожных 100 мужчын 61 ўжывае крэм да скуры 29 — духі і адэкалон, а 15 ваду для валос. Сярод жанчын крэм ужывае 86, духі 72, а ваду да валос 10. Гэты інстытут сцвярдзіў, што ў Амерыцы на сто мужчын ужывае алкагалічныя напіткі — 95, а жанчын — 85.

Стары пясняр

Незвычайнай памяццю вызначаецца 77-гадовы пясняр Саякбай Караляеў з Кіргізскай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі. Ужо шэсць год некалькі працаўнікоў Кіргізскай Акадэміі навук запісваюць змест гераічнага народнага эпасу «Манас» з вуснай дыктоўкі Караляева. Да гэтага часу спісана каля 400.000 вершаў. Ужо даўно хацела Акадэмія навук надрукаваць эпас, але пясняр прыпамінае штораз новыя часткі.

Скромны герой

У Чыкага (Зл. Шт. Ам.) на дзяўчыну, якая спакойна гуляла, напала трох бандытаў. Яны, зразумела, і не падазравалі, што дзяўчына з'яўляецца барцом джыджысу. Хутка бандыты качаліся, стогнучы, на зямлі.

Паліцыя і журналісты хацелі расславіць дзяўчыну за яе геройства, але яна пачала прасіць, каб гэтага не рабілі, глумачачы тым, што магла б, дзякуючы гэтаму, страціць усякія перспектывы выхаду замуж.

Штучнае вока

Амерыканскія вучоныя робяць спробы сканструяваць штучнае вока. Пацыент, які аслеп 18 год таму назад, пасля далучэння пры дапамозе дроцікаў апарату да зрокавага нерва, выразна спасцярагаў святло. Апарат перадае мазгу светлавыя сігналы. На гэтых самых прынцыпах асноўваецца канструкцыя штучнай рукі, прадэманстраваная на брусельскай выстаўцы.

АМЕРЫКАНСКАЯ МОЛАДЗЬ ПАПАЎНЯЕ ДЗВЕ АРМІІ

Армію ўзброеных сіл.

І армію беспрацоўных.

Малюнак Р. Грамыкі

Рашучы голас

Муж злосны: «Я ўжо не магу нічога сам вырашыць, заўсёды павінна быць па-твойму».

Жонка: «Ну, гэта ўжо перавелічэнне. Калі паміж намі згода, дык тады заўсёды бывае па-твойму. Толькі, калі мы ў чымсь не згаджаемся, тады, зразумела, астанецца так, як я хачу. Трэба ж, каб часам было і па-мойму». (с)

Дымок

Калі мы добра разгледзімся, дарагія чытачы, то пераканаемся, што ў нашым жыцці дымок не апошнюю ролю адыгрывае. Напрыклад, вяртаецца чалавек з поля пасля працавітага дня, кашуля ад поту пластом на спіне прылiпае. Здавалася б, такому апрача адпачынку нічога больш не трэба, а жонка ставіць перад ім міску з гарачай кашай. Ад міскі пара духмяная, на дымок падобная падымаецца, і ў спрацаванага чалавека ноздры пачынаюць рухацца, а рука машынальна цягнецца за лыжкай. Той, хто ведае смак нашай кашы, паранай у вясковай печы, дзівавацца не стане, калі ўбачыць едака, які махае лыжкай як кравец іголкай.

Маладыя хлопцы, часта дарацца, кахаюцца. У многіх бывае, год не міне, а каханне развеецца, як дымок.

У больш цярплівых надзея ўецца, як дымок над трубой печы. Над нашымі лясамі і пералескамі таксама часта дымкі віднеюцца, гэта самагоншчыкі перавыконваюць нормы. Міліцыянеры знаходзяць у кустах самагонныя апараты. Закваска і самагонка на вачах, а хіміка няма, недзе знік, як дымок.

Толькі наша дружба без дыму, яркім полымем гарыць, таму што гэта полымя шматтысячных сэрц нашых чытачоў.

Дзядзька Лявон

У музеі

Экскурсія аглядае грэчаскую скульптуру, якая прадстаўляе мужчыну. У фігуры адламана рука, пашкоджана галава і адна нага.

— Гэта фігура прадстаўляе пераможца, — паясняе праваднік...

— Цікава, як тады выглядаў бы пераможаны, — заўважыў адзін з экскурсантаў.

Ад усяго сэрца

— У нас цудоўная дача. Лес, рэчка, пляж. Прыязджайце ў госці. Пагуляеце, падыхаеце, адпачнеце.

— Дзякую, прыеду. А які ваш адрас?

— Госпадзі, ды чаго там цырымоніцца! Прыязджайце проста, без адрасу.

Вытлумачыла

Пакупнік:

— Малако, якое я ўчора ў вас купіў, было змешана напалову з вадой.

Прадаўшчыца:

— Дык вы ж бачылі, што ўчора цэлы дзень ішоў дождж, а каровы ходзяць па полі на дажджы.

Бацька:

Ну, і як табе не надакучыць так лодырнічаць? Для мяне праца заўсёды з'яўляецца адпачынкам.

Сын:

— Дык таму тата так дрэнна выглядае.

Філасофская крама „Мудрагарпаліца"

(Купляем і прадаем бясплатна)

Мудрацу паведамілі, што цёшча яго, мыючы бялізну, паслізнулася і ўпала ў раку, але што цела яе яшчэ не знойдзена. Мудрэц увайшоў у раку і пачаў шукаць уверх па цячэнню.

Яму кажуць: «Мудрэц! Ці ж можа труп плысці супраць цячэння? Ты шукай яго лепш унізе па цячэнню». Мудрэц паківаў галавою і заўважыў: «Ах, вы не ведаеце, які яна ўпарты чалавек! У яе ўсё наадварот. Вы ўжо мяне пакіньце. Я добра вывучыў яе характар!»
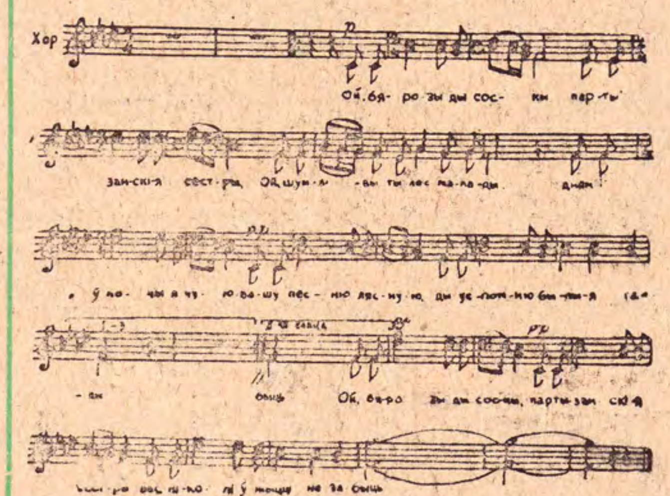
*

Калі мудрэц убачыў велізарнае возера, ён усклікнуў: «Гляньце, якая цудоўная паша, сюды толькі гнаць вясковыя статы! Але вось, вазьмі ж ты, і сюды вады налілі!».

За гумар плацім па 20 зл. ад штукі. Рэдакцыя мае права выбару

Лясная песня

Словы Адама Русака Музыка Ул. Алоўнікава.

Ой, бярозы ды сосны —
Партызанскія сёстры,
Ой, шумлівы ты, лес малады.
Днём і ўночы я чую
Вашу песню лясную,
Ды успомню былыя гады.

Ды успомню пажары
І варожыя хмары,
І завеі халодных снягоў,
І слату, і нягоды,
І начныя паходы
І агні партызанскіх кастроў.

Край любімы мой, родны
Ты на свеце свабодны,
За цябе я на бітву хадзіў
Каб ніколі, ніколі
Ты не быў у няволі,
Каб прыгожымі кветкамі цвіў.

Ты багаты лясамі,
Залатымі хлябамі.
Наша поле калоссем шуміць
Ой, бярозы ды сосны —
Партызанскія сёстры,
Вас ніколі ў жыцці не забыць...

Зразумеў

Перад юбілеем свайго 95-годдзя добра яшчэ выглядаючы старэча зайшоў да цырульніка. У часе стрыжкі ён расказаў цырульніку аб сваім юбілеі.

— Я жадаю ад усяго сэрца, — сказаў цырульнік — каб мог яшчэ вас абслужыць у вашу сотую гадавіну.

— Гэта зусім магчыма, — адказаў, прыглядзеўшыся да цырульніка, старэча. — вы выглядаеце яшчэ зусім молада.

РЭБУС

(Склала Л. Красоўская)

Сярод чытачоў, якія правільна развяжуць гэты рэбус і прышлюць развязку ў тэрміне да 15 лістапада г. г., будзе разлясавана 10 цікавых беларускіх кніжак і альбомаў.